

LOVEC

XLVI. LETNIK ŠT. 3 JUNIJ 1963

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

Foto M. Langus

Pomlad v gorah — plazovi

Foto V. Dvoršek

V duhu novih ustavnih načel bo treba novelirati tudi zakonska in gospodarska določila v lovstvu*

Tone Hafner

Ustavne razprave so zelo močno razgibale delovne kolektive, družbene in politične organizacije. V teh razpravah se temeljito presoja naši dosednji dosežki gospodarskega in družbeno političnega razvoja. Kaže se velika prizadevnost občanov, kako izpolniti in pravno fiksirati doseženo prakso v materialnem in socialni-

Objavljamo članek, ki je bil napisan že preteklo jesen — čeprav se z vsebino LZS ne strinja v celoti — in bomo v glasilu prinašali tudi nadaljnje članke s to temo, z namenom, da posredujemo mišljenja in predloge k predstoječi reorganizaciji lovstva in k novemu lovskemu zakonu. Ur.

stično družbenem razvoju. Zato mislim, da je prav, da se tudi preko našega glasila LOVEC da nekaj misli, ki bi lahko služile kot pripomoček pri taki razpravi v lovskih organizacijah.

Iz neposredne prakse lovskih organizacij je potrebno dati izvirne pobude za novelacijo zakonskega predpisa o društvih in lovu. Pri novelaciji teh dveh zakonskih predpisov bo vsekakor upoštevati iste razloge, ki so narekovali izdelavo novih ustavnih načel. Lovske organizacije že dalj časa zelo težko pričakujejo izpopolnitev teh dveh zakonskih predpisov, z novo ustavo pa so podani vsi pogoji, da se to čimprej uresniči.

Ustavna načela določajo za delovne organizacije, da zadeve, o katerih odločajo delovni kolektivi neposredno, določajo ustava, zakon in statut delovne organizacije. Analogno temu velja isto za lovske organizacije. Termin, statut ali pravila v bistvu pomeni isto, zato vsekakor ne bo stilistična formulacija naziva, temveč bo treba posvetiti vso pozornost vsebini pravil, pravilnikov in poslovnikov lovskih organizacij.

Lovske organizacije oziroma njeni člani se bodo morali lotiti tega dela z vso odgovornostjo in poštrevnostjo predvsem zato, ker imamo do sedaj tipska pravila za vso organizacijo in ponekod tudi pomanjkljive in zastarele poslovni-ke ter pravilnike. Tipska pravila lovskih dru-žin so bila izdelana in sprejeta v drugi polovici 1954. leta in lahko trdimo, da jih je praksa lov-skih organizacij že prerasla. Namesto, da bi bila pravila določen činitelj delovanja v smeri za-črtanega napredka, so pogosto prav njegova za-vora. Celi členi pravil so preprosto prepisani iz zakona o lovu, ki je prav tako zastarel. Pri takem stanju reševanje tekočih problemov radi prehitavamo in se poslužujemo tistih načel, ki nam v konkretnem primeru najbolj ustrezajo ne glede na to ali so dejansko veljavna ali ne.

Tipska pravila lovskih družin in lovskih zvez so bolj kot ustavni akt oziroma status društva, vtem ko je gospodarski del, to je gojitev in iz-koriščanje divjadi ter notranji odnosi članov ure-jeni z raznimi poslovniki in pravilniki. Ko pri pravilih lahko trdimo, da je negativnost in oz-kost v tipiziranju in statičnosti, pri pravilnikih in poslovniki ugotavljamo nasprotno, da so pre-široki, večkrat ne precizni in z dvoumnimi for-mulacijami. V mnogih lovskih družinah je prak-sa, da se določila, katera so v poslovniki in pravilnikih, pogosto spreminjajo na posvetih čla-nov ali celo na sejah upravnega odbora. Posle-dica take prakse je, da so pravna določila raz-tresena po raznih zapisnikih, okrožnicah, ne-skladna in nekompleksna. Primeri se tudi to, da so v nasprotju z ustavnimi in zakonskimi dolo-čili. Ta anarhija se odkrije v največ primerih šele takrat, če je pokrenjen disciplinski postopek in se ne more ugotoviti oziroma dokazati krivde oziroma prekrška zakonskih ali statutarnih dolo-čil oziroma sklepa organa upravljanja.

V novih statutarnih določilih je potrebno tudi bolj precizirati funkcije posameznih samo-upravnih organov, kakor tudi delitev dela zno-traj teh organov.

Mislim, da ni treba posebej dokazovati, da tako stanje in praksa negativno vplivata na sa-mo lovsko organizacijo kakor tudi na njene čla-ne. Lahko celo trdim, da je bilo v zadnjih nekaj letih mnogo več storjenega za gojitev divjadi in urejanje materialnih odnosov, kot pa pri ureja-nju in pravnem formuliranju že dosežene prakse samoupravnih organov lovskih organizacij.

Bistvena razlika med dosedanjjo vsebino prav-il in novimi pravili bi morala biti v tem, da v pravilih ne bo prevladovala praksa enostavnega prepisovanja določb zakonov in uredb državnih organov. Pravna določila v pravilih se ne bi smela nehati tam, kjer bi se dejansko morala začeti. Zakonske določbe bi morale biti samo osnova, ki jo je treba dosledno upoštevati pri internem uzakonjevanju konkretnih pogojev in možnosti posamezne organizacije.

Ker je samo sestavljanje in sprejemanje samoupravnih dokumentov, uresničevanje samo-upravnih pravic in dolžnosti lovskih organizacij in njenih članov, ne bi bilo odveč, če bi v raz-pravah ob novih ustavnih načelih oziroma ob načelih, ki naj bi jih vsebovala interna določila lovskih organizacij, načeli vprašanja in razmislili o tem, kako bi se s takim pravnim sredstvom kot so pravila, pravilniki in poslovniki borili za čim boljše gospodarjenje in za nadaljnje izpo-polnjevanje socialističnih družbeno ekonomskih odnosov. Jasno nam mora biti, da samo pravna formulacija, pa če je še boljša, obvisi v zraku in lahko postane fraza, če v lovski organizaciji niso prav tako dobro urejeni gospodarski pogoji, ki omogočajo, da se to lahko uresniči v nepo-sredni praksi.

Tu je nekaj osnovnih vprašanj, katerim bi bilo treba posvetiti največjo pozornost in najti dobre rešitve. Eno od takih vprašanj je obseg oziroma gospodarska osnova lovišča kot zaokro-žene lovsko gospodarske enote. Z veljavnimi za-konskimi določili je praviloma obseg lovišča od 2000 ha do 6000 ha (zakon o lovu, člen 11., Urad-ni list LRS, št. 26/54). S tem pa je zelo malo po-vedanega, ker praviloma tak obseg lovišča ne daje sam po sebi nobene garancije, da je na tej površini podana možnost takega gospodarjenja, ki ga predstavlja danes sodobna gojitev in izko-riščanje divjadi. Z ureditvijo lovskega katastra in bonitiranjem lovišč je ugotovljena površinska kapaciteta in struktura divjadi, kar nam šele daje gospodarsko osnovo lovišča. Kako se bo go-jila in izkoriščala divjad oziroma gospodarilo v lovišču, se določi z lovsko gospodarskim uredit-venim načrtom in z letnim gospodarsko finanč-nim planom. Pri sestavljanju lovsko gospodar-skih ureditvenih načrtov za obdobje 1961—1970 pri lovskih družinah, se je ugotovilo, da ni od-ločujoče samo število hektarov lovišča, temveč predvsem gojitev in izkoriščanje divjadi s konč-nim učinkom dohodkov in izdatkov. Pri takem izračunu je treba lovišče postaviti s čvrsto osno-vo perspektivnega razvoja in mu zagotoviti vsaj dva najbolj osnovna pogoja. Prvič možnost ustvarjanja lastnih sredstev za razširjeno re-produkcijo in vzdrževanje lovišča in drugič za-siguranje sredstev in sposobnega kadra za strokovno čuvajsko službo. Pri nas pa je danes še marsikatera lovska družina, ki nima zagotovljeni teh dveh minimalnih pogojev. Po drugi strani pa nam statistični podatki za leto 1961/62 povedo, da je pri lovskih družinah v Sloveniji med dohodki in izdatki presežek za preko 100 milijonov dinarjev. Taka primerjava nam vzbuja misel, da so pri nas nekatere lovske družine sicer gospodarsko šibke, kot celota pa imajo vse gospodarske pogoje za pozitiven razvoj lovstva. Izhodišče je torej nakazano v integraciji in-sodobni gojitvi in izkoriščanju divjadi. Treba je le izdelati konkretne in praktične rešitve v naj-

tesnejšem sodelovanju vseh lovskih organizacij in drugih pristojnih in zainteresiranih faktorjev v komuni do republike oziroma federacije. Izračuni pokažejo, da mora lovška družina letno ustvariti najmanj en milijon dinarjev dohodkov, če hoče pokriti najnujnejše izdatke za razširjeno reprodukcijo, vzdrževanje lovišča strokovno in čuvajsko službo. Ugovori, da bi taka gospodarska osnova formirala teritorialno preobsežne lovske družine z vsemi tozadevnimi negativnimi posledicami, mislim, da so brez osnove, ker je treba hkrati s centralizacijo v gospodarskem smislu uveljaviti decentralizacijo organov upravljanja in krepiti osebno prizadevnost in odgovornost članov. Tukaj je treba iskati nove prilagojene oblike organov upravljanja za ožje enote znotraj lovske družine. V praksi se že pojavljajo primeri, kjer se izvaja delo znotraj lovske družine po sektorjih oziroma ožjih teritorijih. To so posveti članov ali sektorski odbori, na katerih se obravnava vsa tekoča problematika v zvezi z gojitvijo in izkoriščanjem divjadi. To so začetne oblike, ki jih je treba nadalje izpopolnjevati in izgrajevati v vse popolnejši sistem upravljanja.

Drugo tako vprašanje, kateremu bi v noveliranih pravilih morali dati velik poudarek, je čuvajska služba. Tako imenovana čuvajska služba bi morala vse bolj izgubljati svoj policijski karakter in dobivati nov strokovno gojitveni značaj. Prepričan sem, da je to neurejeno vprašanje eno od najbolj aktualnih problemov v naši lovski organizaciji. Zavedati se je treba dejstva, da naša lovišča zaradi uvajanja mehanizacije in temu primernih oblik in metod dela v kmetijstvu in gozdarstvu izgubljajo iz dneva v dan vse več tistih naravnih pogojev, ki so bili divjadi bolj ali manj ugodni za lasten naravni razvoj. Čim bolj človek s svojim poseganjem po eni strani te naravne pogoje omejuje, jih mora po drugi strani vsaj enakovredno nadomeščati. Naivno pa je misliti, da ta nadomestila lahko zagotovimo popolnoma na amaterski in laični osnovi, brez potrebnih investicij in strokovnih posegov. Zato ni danes dovolj, da se divjad samo čuva, temveč prvenstveno goji in ji daje pogoje za njen razvoj. Smelo se bo treba odločiti in določiti, kje so dani pogoji za posamezno vrsto divjadi, da ostane pri klasični naravni gojitvi in izkoriščanju, kje lahko gremo v farmsko gojitev in kje na kombinirano gojitev in izkoriščanje divjadi. Takim odločitvam oziroma smeri gojitve in izkoriščanja je potem treba dati status strokovne službe in mesto, ki ji pripada. Doslej so vse težnje za rešitev tega problema padle v vodo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. V vsej gospodarski praksi pa je dokazano, da pravilno vložena investicija v strokovno delo in strokovni kader daje dobre obresti. Zato mislim, da lovstvo oziroma gojitev in izkoriščanje divjadi ne moreta biti izjema. Jasno pa je, da lovška dru-

žina z nekaj deset glav zajcev, fazanov, srnjadi ali gamsov ne more sebe šteti, da predstavlja sodobno lovsko gospodarsko osnovo, ki ji je omogočeno taki kakršna danes je, nadaljnji, niti enostavni obstoj.

Upam, da bo članstvo tistih lovskih družin, ki imajo danes iz kakršnegakoli razloga v sedanjem obsegu premajhno gospodarsko osnovo, da bi lahko rešile svoj perspektivni razvoj, podvzele vse potrebno in z dobrim sodelovanjem sosednjih lovskih organizacij te probleme ugodno rešile.

V gornjem sem iznesel le nekaj misli o problemih, ki so nam vsem bolj ali manj znani in ki jih je mnogo. Želel bi, da se kot lovci in občani vsak po svojih močeh potrudimo in doprinesemo svoj delež pri novelaciji ustavnih zakonskih in statutarne določil na področju našega lovstva.

»Gojitev srnjadi v novi luči«

Ing. Zlatko Turkalj, Ogulin

Hvaležni smo dr. Bogdanu Kurbusu, da nam je v »Lovcu« 9—12—1 1962/63 podal v izvlečku razpravo, objavljeno v reviji »Die Pirsch« — 1962 pod zgornjim naslovom. Namen tega mojega članka je, da kratko navedem svoje skušnje iz dolgoletne prakse v gojitvi srnjadi in da jih primerjam z načeli omenjene razprave. Hkrati, ker to takoj pišem, bo zanimivo primerjati mišljenje dr. Kurbusa in moje glede na naše razmere že zato, ker srnja lovišča v SR Sloveniji meje na lovišča SR Hrvatske.

V tem članku ne bi želel ponavljati splošno znanih načel o gojitvi srnjadi, ker je o tem že mnogo napisanega. Vsa omenjena razprava je napisana strogo znanstveno z mnogimi strokovnimi in znanstvenimi izrazi, kakor: individualna biologija, biocenoza, biološko ravnotežje v biocenozi, regulacijski faktor, biocenozijsko pravilo o maksimumu in minimumu itd. Jasno je, da se tej razpravi z znanstvenega stališča ne more ugovarjati. Mislim pa, da bo njena uporaba v praksi za velik del naših povprečnih lovcev nerazumljiva in zato nesprejemljiva. »To načelo o povprečnem letnem prirastku, večjem od navadnega seveda, velja za negovana lovišča, kjer je čuvajska služba dobro urejena in je tudi sicer lovška kultura na višku (str. 261).« Iz same te pripombe sledi, da se izvajanja razprave ne morejo uporabiti za večino naših srnjih lovišč. Dr. Kurbus nadaljuje: »Zato ta večji letni prirastek za naše razmere na splošno še ne velja.

Morda velja ta procent pri nas na splošno bolj kot maksimum, ne pa kot minimum, kakor ga navaja pisec za svoje razmere (str. 261)«. Dr. Kurbus ne navaja imena pisca te razprave. A ker je razprava objavljena v reviji »Die Pirsch«, sklepamo, da je pisec Nemec in da se nanaša na nemška lovišča. Razume se, da tudi naši lovci morajo poznati temeljna načela o gojitvi divjadi po izsledkih sodobne znanosti. Življensko skupnost (biocenoza) ene pokrajine tvorijo vsa živa bitja, rastline, geološka zgradba, voda, temperatura in podobno. Kadar so ti činitelji v skladu, tedaj v tej skupnosti obstoji biološko ravnotežje in tedaj so dani vsi pogoji za zdrav razvoj vsega življenja v tej pokrajini. Mimogrede naj tukaj omenim izraz »populacija srnjadi«. Celotno število srnjadi (vsota vseh njihovih osebkov) tvori skupno populacijo srnjadi ene pokrajine (večja površina), med tem ko skupno število srnjadi enega lovskega bazena (manjša površina) imenujemo stalež. Iz tega sledi: srnjad je proizvod (produkt) rodne grude. Pri gojitvi srnjadi moramo upoštevati naravno dedovanje lastnosti (genetika). Pogoj za močno rogovje sta teža in moč srnjakovega telesa, a je za rogovje važna tudi dednost srne, njeno krepko in trdno okostje. Ni mi treba opozarjati, da je za vsako gojitev divjadi važna prehrana in osiguranje miru kakor tudi higiena v lovišču. Glavna načela gojitve in lovskega gospodarstva so vzdrževanje pravilne gostote (nasproti boniteti biotopa) ter pravilna razčlenitev po spolu in starosti s pravilnim gojitvenim odstrelom. Če mora ostati gostota srnjadi v lovišču neizpremenjena (normalni stalež), je treba vršiti odstrel v višini prirastka odbito naravne izgube. Odstrel mora zajeti oba spola in vse starostne razrede. Spričo teh splošnih načel bi morali prilagoditi gojitev srnjadi posameznim našim pokrajinam in bazenom po njihovih krajevnih specifičnih razmerah, upoštevajoč pri tem razmere ostalih gospodarskih panog gozdarstva in poljedelstva. Da bi mogli to doseči, bi morali proučiti našo srnjad (individualna biologija). Moje mnenje je, da naša srnjad sploh še ni podrobno proučena. Za primer: mi ne poznamo posameznih rodov, tipov in zvrsti naše srnjadi, ne slovenskih, ne hrvaških in ostalih jugoslovanskih, glede na telesno težo, moč in obliko rogovja, barve dlake, velikosti lise na podgrlju itd. Mi imamo planinsko, hribovsko, gričevsko, nižinsko, poljsko, ritsko itd. srnjad. Mi ne poznamo skupnega seštevka posebnosti te srnjadi. Naše znanje o naši srnjadi se oslanja po večini na biologijo nemške srnjadi, kar nam ne bo mnogo koristilo pri naši gojitvi. V najboljšem primeru nam more pokazati le pot ali smer, po kateri moramo iti proti končnim ciljem. Da naša srnjad ni podrobneje proučena, navedem samo en primer iz naše novejšje literature. Ing. Zvonko Car v razpravi »Uzgojni odstrel srneče divljači« (Lovačka knjiga, Zagreb 1961) v poglavju »Pri

Rogovje z meje ogulinskega-karlovaškega bazena — 150 točk

mjena nauke u evoluciji i genetike kod uzgoja divljači visokog lova«, oddelek »Primjena križanja« na str. 65 piše: »V večini primerov srnjih mladičev, sta dvojčka brat in sestra. V našem primeru torej lahko računamo s tem razmerjem spolov. Nadalnje razmnoževanje F_1 — generacije gre po tipu dihibridnega križanja (glej tretje Mendelovo pravilo) ...«. Po mojih raziskovanjih od 1907—1940 v srnjih bivališčih Gornje Hrvatske) s seciranjem vseh poginulih in ponesrečenih brejih živali ter opazovanjem živih mladičev) in po tej statistiki kaže, da 66 % srn poleže po dvoje istospolnih in 33 % po dvoje raznospolnih mladičev. To pomeni, da 33 % srn poleže po dvoje moških, 33 % po dvoje ženskih in 33 % po enega moškega in enega ženskega mladiča. Tiste redke srne, ki poležejo po enega ali po troje mladičev, se v tem računu izravnavajo tako, da je končno razmerje spolov 1 : 1. Po osvoboditvi od 1945 do danes nisem videl niti ene srne, ki bi vodila dvoje raznospolnih mladičev. To mi kaže, da je procent istospolnih dvojčkov mnogo večji, to je okoli 75 %. Sicer je tako tudi pri ostalih prežvekovalcih in pri domačih živalih ter tudi pri ljudeh. Dvojčki so ali dva brata ali dve sestri, redkokdaj brat in sestra. Spričo tega avtor Car izhaja iz napačne predpostavke, da sta v večini primerov dvojčka pri srnjadi brat in sestra, v svojem računu potomcev v F_1 generaciji, do napačnih zaključkov. V predmetni razpravi (Lovec 11—62, str. 331) stoji: »Če vodi

srna dva mladiča, pa je eden očitno zaostal, ga je treba odstreliti. Če pa je eden od mladičev samo nekoliko slabši in to srnjaček, odstrelimo srnico, ker je pričakovati, da se bo z dvojno količino mleka popravil«. Tudi tu se kot tipičen primer navaja, da so srnji dvojčki raznospolni. Mogoče je tako pri nemški srnjadi, a pri naši ni. To pomeni, da se naša gojitev ne more v vsem oslanjati na skušnje nemških rejcev. Šele tedaj, ko bomo proučili našo srnjad, ko se bomo seznanili z vsemi njihovimi dobrimi in slabimi skušnjami, šele tedaj jih bomo mogli natančno oceniti in izvesti pravilen gojitveni odstrel. V mnogih loviščih je tak primer, da pri dnevnih svetlobi sploh ne moremo videti vseh srnjakov in zato je izbor za odstrel težak. Gojitveni odstrel morajo vršiti le skušeni lovci, a povprečni in mladi lovci lahko izvedejo le »določeni« odstrel v spremstvukušenega lovca.

Pri nas ni proučena tipologija naših srnjih bivališč in njihovih indikatorjev. Mi ne vemo, kako naša srnjad sprejema okolico, katere botanične vrste zagotavljajo dobavo vitaminov in katere rastline v prehrani so važne za razvoj rogovja. Pokrajina, ki nam izgleda enolična in istovrstna, kaže živali tisoč razlik, a mi nismo v stanju, da bi vedeli, kateri činitelj pri presoji odloča. Gozdni travniki in enklave se vedno bolj gnoje z umetnimi gnojili. Navadno se uporablja KaS (kalijev superfosfat) in ob tem gnojivu raste nekoliko bolj groba in ostrejša trava. Mogoče je to vzrok, da srnjad manj prihaja na pašo na travnike (košenice). Mi ne vemo nič o migracijah naše srnjadi znotraj enega bazena in o selitvah iz enega bazena v drugi. Vse to so vprašanja in neznanke, ki zahtevajo temeljitega študija in raziskovanj.

Kaj bi torej mogli na hitro reči o naših gojitvenih metodah srnjadi. Da bi to vprašanje na hitro pojasnil, navedem nekaj karakterističnih primerov. Letošnja zima (1962/63) z visokim snegom in s stalno nizko temperaturo je bila usodna za veliko divjad, a tembolj za divjad malega lova. V dnevnem in strokovnem tisku smo brali, kaj vse so lovci ukrenili, da bi pomagali divjadi.

V ogulinskem lovskem bazenu Lovsko društvo Ogulin ni niti s prstom ganilo, da pomaga srnjadi v tej zimi. Zakaj? Zato ker položenega sena (suhe krme) srne ne vzamejo, postavljenih solnic ne ližejo in zato ni krmišč, niti lovskih čuvajev, temveč zgolj lovske patrolne skrbe za mir pred volkovi in potepuški psi. Skratka, srnjad je kakor v preteklih zimah, prepuščena sama sebi, naravni paši in brstju po načelu: gozd redi divjad. Uspeh take gojitve je, da je bil v tem lovišču uplenjen najmočnejši srnjak v Jugoslaviji s 187,2 točkami. (Sliki kažeta razliko rogovja v bazenih). Kakšna je torej gojitev v stari in novi luči? Po mojem mišljenju, v »naši luči«. Upam, da me bralci ne bodo napačno razu-

meli. Take gojitve ne priporočam in niti ne posplošujem. To je zgolj primer gojitve v specifičnih razmerah naših lovišč. To so lovišča lovskih organizacij komune Ogulin, odrastki Kapela, hribovje z visokimi gozdi mešanih listavcev, vzhodno reke Dobre. V isti komuni Ogulin, zahodno reke Dobre na Veliki Kapeli in na večji nadmorski višini so državna gojitvena lovišča (visoki prebiralni gozdi mešanih sestojev listavcev in iglavcev). Zaradi intenzivnega prebiralnega gospodarjenja po deblih, je nastala motnja v vegetaciji. Jelovino sekajo v času rasti (muževnosti) maj, junij, julij tako, da jelka ne utegne semeniti, a po drugi strani se v tem času uničuje in podira tudi obstoječi jelov podmladek. Tak način izkoriščanja je uničil podrastek in pritalno rastje, srnjad je ostala brez svojih zimskih pasišč, se zavoljo visokega snega zbrala na enem mestu, pojedla in obrstila vse kar je mogla doseči ter tako naredila škodo gozdnemu gospodarstvu. Zaradi take eksploatacije in vednega vznemirjanja po deloviščih in nastanitvah gozdnih delavcev v najmirnejših predelih gozda, srnjad zadnja leta vse bolj zapušča ta bivališča in se seli na robove gozdov in v grmišča, kjer najde več miru in paše. Toda tam pride v stik z domačimi živalmi in živino, se inficira in oboleva od parazitov na dihalnih in prebavnih organih. Zaradi motnje v biocenozii teh bivališč, je zginilo biološko ravnotežje in vprašujemo se, da li je gozdno gospodarstvo prineslo škodo srnjadi, ali je srnjad naredila škodo gozdnemu gospodarstvu? Na vprašanje je le en odgovor in ta je, da je treba gozdno gospodarstvo spraviti v sklad z lovskim gospodarstvom, ker sta gozd in divjad dva nedeljiva pojma ter drug brez drugega ne moreta obstajati. Po mojem mišljenju bi se to dalo takole doseči: 1. Sečnja, izdelava in izvoz do skladišč, bi se morali vršiti v zimskih mesecih (X, XI, XII, I, II, III), v poletnih mesecih (IV, V, VI, VII, VIII IX) bi pa moral biti mir v gozdu, ko divjad plega, gre po plemenu, se goji in lovi, 2. postaviti pokrita krmišča in vanje v zimskih mesecih polagati hrano, predvsem nabrano v gozdu; (vejniki, posušena robida, seno detelje), 3. postaviti solnice in lizam primešati zdravila proti ugotovljenim boleznim ali pa zdravila polagati v posebnih zabojčkih, 4. izvesti brezobzirno borbo proti volkovom in podivjanim psom, 5. uvesti strokovni gojitveni odstrel v vseh starostnih razredih. Kakšna naj bi torej bila gojitev v stari ali novi luči? Zopet isti odgovor: v naši luči po razmerah tega bazena. Iz tega sledi: škode gozdnemu gospodarstvu po divjadi morajo nastati ne samo zaradi prevelike gostote staleža, marveč tudi zaradi porušenega ravnotežja v biocenozii. Lovci kot regulator je dolžan, da zopet vzpostavi to ravnotežje, v konkretnem primeru, z zgoraj predlaganimi ukrepi tako, da bo ves bazenski organizem zopet zdrav in s tem osigurano biološko zdravje srnjadi. Iz

vsega tega sledi, da smo na prelomnici našega lovskega gospodarstva. Skrajni čas je, da proučimo našo divjad v naših razmerah, ki so več kakor odlične za kvalitetno gojitev srnjadi in da končno prenehamo pisati tudi knjige, učbenike in razprave na podlagi nemške srnjadi ter določimo naše metode gojitve.

Nadejam se, da bo uredništvo »Lovca« ocenilo ta članek ne kot nekako polemiko, marveč kot skromen prispevek h gojenju srnjadi v naši luči.

Kako poiščemo obstreljeno perjad

Stefan Mikec

Najti obstreljeno jerebico ali fazana v zaraščenem prostoru je navadno zamuden, utrudljiv in večkrat neuspešen posel, če nimamo pri roki dresiranega psa. Izkušeni lovci na perjad se — brez psa — poslužujejo različnih načinov za iskanje zadete živali. Povprečni lovci so pri tem seveda izuzeti, kajti le-ti si dosti ne belijo glave v takih primerih; perjad, ki jim ne pade pred očmi, navadno puste tam kjer je, ne da bi se količkaj potrudili z iskanjem.

Članek naj po izkušnjah lovca, ki je sistematično proučeval najuspešnejše iskanje plena, načine, pokaže to delo. To je brez dvoma koristno za slehernega lovca, ki ceni lov na perjad.

Izkušen lovec na perjad in zlasti na jerebice, je izdelal sistem iskanja sestreljene perjadi in po treh letih uporabe tega načina prišel do presenetljivih rezultatov. Pri tem je dosegel kar dvojce: prvič je imel večji lovski užitek ob najdbi vsake ali večine obstreljene živali, drugič pa je dejansko preprečil izgubo plena. Le-ta pove, da je ustrelil v treh lovnihi dobah 162 jerebic, od katerih jih ni našel pet. Od teh sta dve padli na tla in očitno še dovolj pri močeh pobegnili po tleh, medtem ko so padle ostale tri na različnih teren in jih enostavno ni našel. To pomeni 96,9 % uspeh v triletni dobi, kar se lahko primerja z uspehi dobro izšolanega psa-ptičarja.

V predele, kjer so se zadrževale jerebice, je hodil redno brez psa, ker je bil zanj tak način lova bolj mikaven. Sam pripoveduje, da ob takih pohodih ni nikoli vedel, kdaj mu bo prhnila izpod nog ta ali ona jerebica. Zato se vrste dogodki na takih lovih povsem drugače, kakor če lovimo s psom in za nameček moramo streljati v takih primerih znatno hitreje, kakor če vnaprej vemo, da bo nekaj zletelo.

Glede zadetkov je dokaj kritičen, saj prizna, da se mu je zgodilo, da je zadel zaporedoma s šestimi strelji šest jerebic, in ko je hotel dobiti sedmo, je potrošil zanj kar osem nabojev. Niso bili redki primeri, ko je kita zletela prav izpod nog ali pa so držale tako dolgo, da jih je obšel, nakar so nenadoma odletele, da mu je preostalo samo negotovo vrtenje na mestu in zamujen strel.

Lovil je na območju, kjer so bila žitna polja presekana s travniki, poraščenimi z dokaj visoko travniško kaduljo in drugo drastjo ter pasovi zemljišč, na katerih je prevladovalo grmičasto brinje. Vse to je nudilo kitam jerebic idealen življenjski

Rogovje iz karlovaškega bazena — 140 točk

prostor, sama pokrajina pa je dajala celoti videz prostranosti in slikovite lepote. Na tem prostoru je bilo dovolj hrane kakor tudi dovolj zaklonišč, tako da si je ugodnejši teren teže zamišljati.

Lovec si je izbral poseben predel, kjer naj bi preizkusil svojo metodo iskanja izgubljene perjadi. S pripravljeno puško se je usmeril proti zarasli planjavi, ki si jo je izbral kot izhodišče. Po nizki goščavi se je premikal skrajno počasi in previdno; vsak hip je pričakoval vzlet kite, ki prhne v zrak s takim truščem, da neredko zbega vsaj za trenutek marsikaterega lovca. Ko je dosegel vrsto dreves, se ni zgodilo še ničesar, kar bi bilo vredno omembe. Nato se je usmeril k drugi skupini dreves, nedaleč stran od prvih. Ko je napravil kakih petnajst korakov, se je v hipu zatreslo ozračje. Iz bližnjega grma je prhnilo v zrak kakih 30 jerebic. Nekatere izmed njih so se pognale stran od lovca, medtem ko so se druge zapeljale okoli njega in se usmerile v nizkem letu na bližnje strnišče. Večina od njih pa je poletela desno v smeri vrha bližnjega griča.

Kadar se dvigne v zrak takšna kita jerebic, se nam vzbudi skušnjava, streljati in zopet streljati do onemoglosti. Tako delajo navadno vsi ali vsaj začetniki. V takih trenutkih odjeknejo za odletelimi pticami številni strelji, ki največkrat niso merjeni. Cilj je vsa kita in uspeh je minimalen. Če po naključju katera pade, navadno nihče ne gleda, kam je padla, pač pa ga priteguje množica v zraku in kraj, kjer bodo ponovno sedle. To pa je tisto, kar je napačno in kar si moramo privzgojiti. Če delamo tako, največkrat ne poberemo ničesar, ker tako zadeta perjad je pogosto zgubljena zgolj zaradi naše nepazljivosti. Zato pogledjmo, kaj pravi strokovnjak o ukrepih, ki jih podvzemamo v takih primerih.

Navadno vzleti večja kita na način, ki je za jerebice svojstven. Prvi del kite vzleti tako, da se dvignejo najprej posamezni vodniki, le tem pa sledi dvojce ali troje ostalih jerebic; preostali del kite pa

Jerebice so zletele

se požene v zrak skoraj hkrati. Vedno pa se z₅odi, kar lahko vzamemo za pravilo, da ostanejo pri večjih kitah najmanj dve do tri jerebice nekaj sekund v kritju, nakar se poženejo tudi te. Zgodi pa se neredko, da le-te drže tako dolgo, da jim pridemo prav v neposredno bližino. Če to upoštevamo, počakamo s streljanjem na prvi del jerebic, kajti prav tu lahko grešimo in napravimo škodo, ki je sicer ne želimo. Čeprav streljamo na določeno ptico v kiti, se neredko zgodi, da zadene od snopa odletela šibra drugo jerebico in jo rani. Če pa počakamo na vzlet zadnjega dela kite, so takšni primeri izjeme in zadetek dokaj bolj zanesljiv.

Lovec, ki je preizkušal svojo metodo lova na jerebice, je počakal pri vsakem vzletu na zadnje dve ali tri. Pomeril je na najbolj priročno in sprožil. Videl je, da je takoj po strelu padla. V tem trenutku je nastal najvažnejši del postopka. Lovec je uprl svoj pogled na mesto, kjer mu je zginila z vida padla jerebica — skrila se je za gosto zaraščeno travniško kaduljo. Od tega trenutka ni več umaknil pogleda od tega mesta.

Odbito perje na grmu in na tleh kaže mesto ptice ob zadetku. Od klobuka dalje začnemo iskati

V tem trenutku se je pognala v zrak zapoznala ptica in se usmerila levo od lovca. Čeprav ga je njen vzlet pritegoval, je zdržal in uporno gledal v mesto, kjer je zginila prva jerebica. Ko se je približal kraju, kjer naj bi padla zadeta ptica, je bežno pogledal okoli, a ni videl ničesar. Hitro je postavil na dozdevno mesto padca svoj klobuk in zaznamoval z nogo približno smer leta jerebice. Nato je začel podrobneje ogledovati okolico. Jerebico je našel prej ko v pol minute. Ležala je nedaleč stran od črte, ki jo je zaznamoval po zemlji z nogo in le kake štiri metre stran od mesta, ki ga je označil s klobukom.

Ves postopek okoli iskanja prve jerebice ni trajal dalj ko minuto. Na to se je usmeril za odletelo kito preostalih jerebic.

Ko se je približal griču, se je pripravil za ponoven strel. Znano je, da naletimo na posamezne jerebice na večjem prostoru, kadar se kita razkropi na manjše skupine. Redki so primeri, da bi se držala kita skupaj v letu preko polja in se ustavila kot celota v kakem priložnostnem kritju.

Ko je šel vzravnano po polju nekaj desetih korakov, je nenadoma prhnila za njegovim hrbtom ena sama jerebica. Usmerila se je proti vrhu griča. Z okretom v desno je v hipu pomeril in vrgel zanjo hiter, ne preveč merjen strel. Šibre so jo dohitele ravno ko je letela čez vrh grička tako, da je padla že za gričem in izven njegove vidljivosti. Videl je zgolj, da je padla kot kamen. Tudi tokrat je ponovil prejšnje: svoj pogled je zapičil na mesto, kjer mu je zginila z vida in se začel temu kraju približevati. Ko je dosegel vrh griča in kraj, ki ga je ves čas motril, je tja položil svoj klobuk ter napravil nekaj korakov dalje. Po tleh je potegnil z obuvalom črto, ki naj bi označevala smer leta padle ptice. To mu je dalo natančno sliko in mejo, kjer naj išče. Črta od stojišča v trenutku strela do klobuka ter smer leta jerebice sta mu povedali, da bo našel iskano jerebico levo od svojega klobuka in levo od črte med klobukom in njegovim stojiščem pod gričem. Podal se je po drugem bregu griča po črti podaljšani od klobuka. Pri tem je ocenjeval let ptice in pregledoval okolico pred seboj in levo od sebe. Razume se, da je imel pripravljeno puško vedoč, da ranjena jerebica lahko pobegne, ko bi se ji približal.

Ko je napravil kakih dvajset korakov, se je ustavil in natančno pregledal okolico. Pri tem je važno poudariti, da je potrebno iti vedno kakih deset korakov dalje kot mislimo, da bi bilo potrebno, ker moramo računati na hitrost leta in jerebica ne pade na tla na mestu, kjer je bila zadeta, ampak jo zanese vztrajnost nekoliko naprej. Ko je šel lovec naprej še nekaj korakov, je našel nekaj odbitih peres. Na to mesto je položil robec in tako dobil novo črto med robcem in klobukom vrhu griča. Ta črta mu je pomenila osnovno vodilo po bregu griča, kjer naj bi nadalje iskal. Napravil je vsega petindvajset korakov dalje od kraja, kjer je našel perje in našel jerebico.

Čeprav se sliši, da je postopek za iskanje zamotan in dolgotrajen, je na drugi strani res, da ga v praksi prej izvedemo kot primerno natančno opišemo. Po nekajkratnih poskusih lahko izluščimo vse tisto, kar nam je nujno potrebno pri iskanju in lahko opustimo vse ono, kar se nam zdi odveč. Važno je, da upoštevamo osnovne elemente in si tako prihranimo iskanje izven terena, ki ne pride v poštev za uspešno najdbo. Na splošno lahko rečemo, da takšno iskanje ne sme trajati več kot pet minut.

Prednost takšnega načina iskanja pride do pravega izraza zlasti takrat, kadar nam odpove pes ali psa nimamo pri roki. Lahko pa nam tak način omogoča zanesljivo določiti mesto, od koder lahko uporabimo prednost pasjega nosu. Istemu lovcu se je

prijetilo, da je na ravnem polju prepodil posamezno jerebico, ki je prhnila preko polja v letu skoraj pravokotno na smer njegove hoje. V hipu je oddal nanjo dva strela in po letu sodeč, obakrat zgrešil. Jerebica je letela nemoteno prek polja, poraščenem s strniščem, nakar je nenadoma padla v travnato goščavo. Presenečen nad tem, je s pogledom zaznamoval mesto, kjer mu je zginila z vida in se jel približevati, ne da bi za trenutek umaknil pogled s tega mesta. S pogledom na to mesto je vztrajal celo takrat, ko mu je prhnilo izpod nog štiri ali pet jerebic. V vsem je napravil okoli sto korakov in ko je položil na zaznano mesto klobuk in se za hip razgledal po okolici, je že opazil mrtvo jerebico nedaleč stran v posušeni travi. Če bi ga zmotile pozneje vzletele jerebice in bi nanje streljal, je skoraj gotovo, da bi zgubil z vida zaznano mesto in je dvomljivo, če bi to jerebico zaradi prostranega polja sploh našel.

Hitrost približevanja k padli ptici je važna zlasti takrat, kadar se ta skuša rešiti z begom po tleh. Zadetek s šibro, ki ne prizadene življenjsko važnih centrov, navadno spravi jerebico na tla in jo paralizira za kako minuto. Zato najdemo plen v takih primerih navadno tam, kjer je padel. Če se pa ta čas podaljša le za nekaj minut, je nevarnost, da si ptica opomore in poskuša doseči skrivališče.

Za dobre strelce je važno, da ugotove preden streljajo, smer in jakost vetra. Kako je to važno, nam kaže naslednji primer. Na jesenskem lovu je pritegnilo lovca od sonca obsijano pobočje hriba, kjer je pričakoval več jerebic. Na tej poti mu je nenadoma prhnila izpod nog jerebica in poletela prav v smeri njegove hoje. Kljub majhnemu iznenadenju je dobro pogodil, da je jerebica padla pri priči, po zraku pa je plavalo polno odbitega perja, kakor da bi bila jerebica v zraku eksplozivirala. Tudi ta jerebica je padla za vrhom, torej izven vidljivosti lovca. V takem položaju preostane lovcu edino to, da spremlja padanje odbitega perja. Kjer je perje padlo na tla, vzame lovec to kot pomožno točko. Namesto pomožne začetne točke (kjer je ležalo perje) je potrebno ugotoviti pravo začetno točko, kar ni posebno težko. Z dvigom in spustom nekaj peres hitro ugotovi, kolikšen je zanos vetra in tako dejanski zanos od nastrelne točke, upoštevajoč višino jerebice v trenutku strela. Brž ko določi to mesto, ga zaznamuje s klobukom. Konkretno je torej prava začetna točka približno pet korakov desno od mesta, kjer je ležalo perje, ker je bil veter bočen. Podaljšek črte od mesta, kjer je oddal strel in začetne točke iskanja, ga je pripeljal do plena, prav na tem podaljšku.

Gotovo je, da takšna metoda ne daje popolne gotovosti. Včasih se znajdemo na terenih, ki so skrajno teški in tedaj nam brez dobrega pasjega nosu ne pomaga nobena metoda. Najuspešneje in najlepše lovimo na prostranih poljih z menjajočimi se kulturami, kjer je dovolj orientacijskih točk po katerih lahko določimo približno mesto padca zadete jerebice in jo po opisani metodi poiščemo.

Opisana metoda ne more povsem nadomestiti dobrega ptičarja, pač pa nam lahko izdatno pomaga v primerih, ko ni pri roki pravega psa. Opisana metoda iskanja v znatni meri nadomesti psa na lažjih terenih in kjer je tudi dokaj zanesljiva. Priporočljivo je tudi v primerih, kjer se lovi na perjad masovno, ker znano je, da psi večkrat odpovedo, kadar jih je preveč na majhnem prostoru. To dokazuje primer ko osem ptičarjev ni moglo najti fazana na prostoru petih arov v visoki močvirni travi.

Če povzamemo elemente opisane metode, bi jih zajeli v naslednje točke:

1. Zapomnimo si mesto, kjer je padla perjad, s tem da to mesto navežemo na primeren bližnji

Težji teren za lov na jerebice

orientacijski predmet drevo, grm ali mejo različne kulture), ki nam služi kot vodilo.

2. Naš pogled naj ostane na tem mestu tudi tedaj, ko se mu približujemo.

3. Slučajen vzlet druge perjadi naj nam ne odtegne pogleda od zaznamovanega mesta, ko se mu približujemo.

4. Zaznamujmo zaznano mesto s klobukom ali kakim drugim na daljavo vidnim predmetom; v grmičju ali v visokem plevelu zaznamujemo to mesto s kakim drugim vidnim predmetom.

5. Ugotovimo smer leta perjadi.

6. Raziskovati začnemo vzdolž črte leta sistematično in natančno.

7. Preizkusimo najmanj deset korakov dalje, kot mislimo, da bi utegnila ležati perjad.

8. Kadar domnevamo, da je perjad samo ranjena, bodimo pri iskanju kolikor mogoče tiho in občasno prisluškujmo, če morda ne bi slišali kakšno prhtanje.

9. Kadar ob prvem pregledu nismo uspešni, ponovimo isto sistematično v širšem obsegu in vedno z izhodiščem od začetne točke, ki jo imamo zaznamovano.

10. Ne odnehajmo pri iskanju; pazljivo pregledujemo okolico.

Kakor vidimo, ni od navedenih točk nobena tako težko izvedljiva, da jo ne bi zmozel tudi najbolj preprost lovec in uspeh ne izostane. Pri stvari gre pač za povečano sistematično opazovanje in hkrati za uporabo opazovanja v korist uplenitelja.

O jazbečarju

Franc Golavšek

Jazbečar že po svoji telesni konstrukciji vsekakor spada med jamarje. V primerjavi z lovskim terierjem se pa seveda od njega ne zahteva, da izvleče uničeno roparico iz rova, pač pa da jo izžene. Za to delo je prav posebno usposobljen.

Danes, ko je prepovedana uporaba strupov, bi morali najvažnejšo vlogo odigrati prav jazbečarji in lovski terierji, ker je nevarnost, da se bodo lisice tako razmnožile, da jih brez naravne selekcije ne bomo mogli držati na »kratko«. Tu je sedaj vprašanje staleža male divjadi (zajec, fazan, jerebica). Če k lisicam prištejemo še klateče se pse in mačke, je stalež omenjene divjadi nemogoč, ali celo zapisan smrti. To sicer ni problem v nižinskih revirjih, je pa v hribovskih, kjer imamo poleg naselij vmes še vse polno hiš in koč, ki goje po najmanj enega psa in to volčjaka in po nekaj mačk, ki jih, če ne nagon, pa prazen želodec sili, da se klatijo za hrano po lovišču.

Malce sem zašel, ker sem se namenil pisati o jazbečarju. Vendar me razmere silijo, da omenjam nekaj takih aktualnih stvari. Med drugim bi bil npr. predlog lovske komisije v Žalcu, da naj bi se za pse volčjake zvišala taksa na 1500 dinarjev. Tako bi si mogoče kdo premislil, ali ga bo še imel ali ne. Saj imamo več vrst križancev, ki lovu niso škodljivi in so prav dobri čuvaji.

Čeprav je skoraj nelovsko, bomo prisiljeni v spomladanskih mesecih uničevati lisičja legla, kjer bosta opravila svojo nalogo jazbečar in te-

rier (je samo vprašanje garij). Seveda je to odvisno od vodnikov, včasih od srčnosti psa, od po-gojev v jami, v veliki meri pa od ostrosti, če je ni izgubil v mladosti mogoče ob kakem hudem napadu nanj. Psa lahko pokvarimo tudi s tem, da ga prekmalu spustimo v jamo in pri močnejšem sovražniku ni imel uspeha. Zato psa pred devetimi meseci ne spuščajmo v rov.

Že v »Lovcu« št. 11, 1962 sem opisal nekaj doživetij pod naslovom »Zvesti tovariš«.

Če to lahko komu rečemo, rečemo res lahko dobremu psu, ki smo ga v mladosti pravilno vodili in vzgajali, ga razumeli, mu dali priznanje ter bili dosledni pri pouku — dresuri. Lahko trdim, da je jazbečar ne samo jamar, temveč celo šarivec in donašalec. Seveda ga je treba priučiti, vsekakor pa je odličen krvoslednik. Če imam psa v rokah, kakor pravimo, in če smo ga pravilno vodili, napravimo z njim kar hočemo. Med iskanjem bo na znak prekinil iskanje in čakal nadaljnjih povelj, čuval bo imetje, v revirju pa lovski pribor. Vsekakor borbeno čuva plen, do katerega je pripeljal lovca po krvnem sledu. Tu se neha vse prijateljstvo in tudi njegov največji prijatelj ga takrat ne sme motiti.

Nekaj sem povedal že v omenjenem članku, rad bi pa ponovno dokazal in prikazal, kaj pes dela ob pravilnem vodenju.

V decembru 1962 smo lovili v revirju, kjer smo računali tudi na prašiče. Ko sva s starešino lovske družine, Robertom, rila skozi gozd in se prestavljala na drugo stojišče, sem naletel na prašičje sledove. Opozoril sem na to tovariša, po tiru pa ugotovil, da je sled svež. Robert se je še pošalil, če so stopinje še tople. Šel je naprej, jaz pa sem ostal na sledu. Ko je prišla do mene brakada, sem opozoril gonjače na sledove. Prečkal sem tire, ki so vodili navzdol v veliko goščavo. Ril sem v skoraj neprebradno goščavo in vpil naj pazijo.

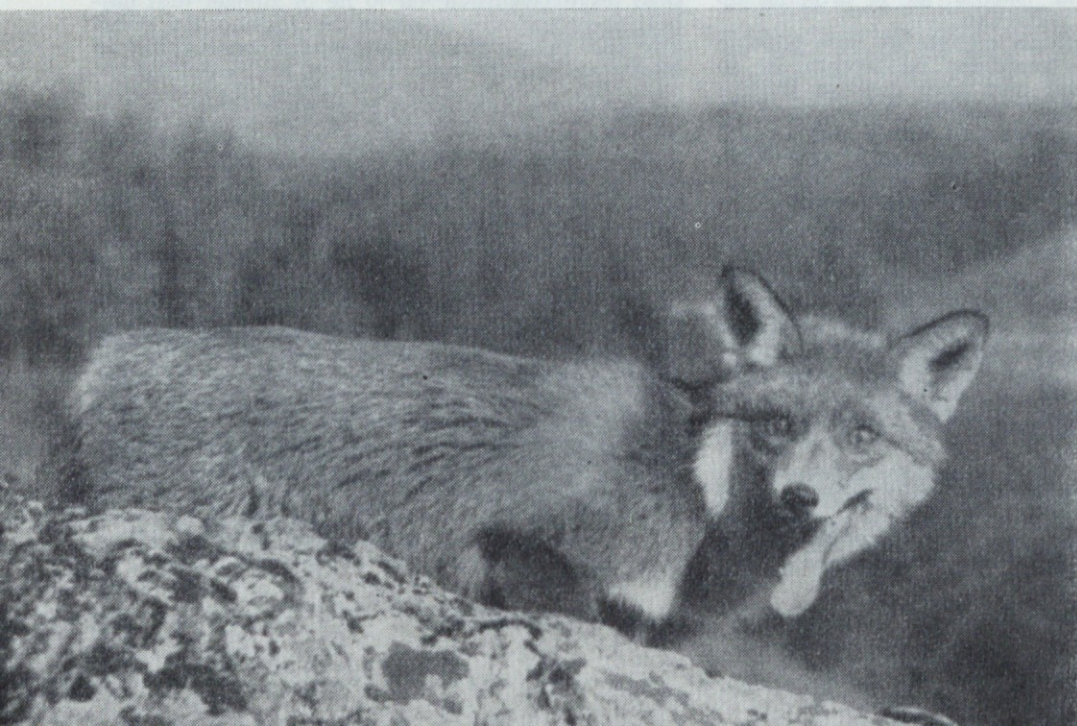

Foto M. M.

Kmalu počí... prvič... drugič... tretjič. Ah, nekdo popravlja. Ko prilezem iz gošče, mi Robert pove, da je Rado streljal po dveh prašičih, da je eden obležal, drugi pa je ranjen v levo stegno, zbežal. Pri mrtvem je bil jazbečar, ki ga je kocnal in vlekel za rep, ušesa in rilec.

Oprtil sem psa za zasledovanje. Rila sva pod grmovjem, opadlim s snegom in pri tem mi pes z jermenom uide in rije dalje. Jaz pa nisem mogel, zato sem vpil: sedi, sedi! Ko sem obšel grmovje in prišel spet na krvni sled, sem pri prestopu čez neko vejo skoraj pohodil psa, ki me je čakal na sledu. Pohvalil sem ga, prijel za jermen in nadaljevala sva pot, da rešiva ranjeno divjad.

Kmalu se mi pa spet izmuzne in že po nekaj sekundah laja na mestu. V gošči pod smreko zagledam prašiča, a nisem mogel streljati. Zato sem ga hotel obiti. Ko je žival začutila, da se bližam po redkem gozdu, je kakor bi vrgel žogo, izginila preko grma. Sedaj imam, sem si mislil. Po približno polurnem zasledovanju se pes oglasi s kratkim in hitrim hav... hav... Na kakih 50 metrov pred seboj zagledam prašiča. Po strelu se je ko vrtiljak vrtel navzdol proti meni, na polovico poti se pa v velikih skokih naravna proti nama. Strel na nekaj metrov je zgrešil, prašič je planil mimo navzdol, šavsnil po psu, me butnil v koleno in oddivjal. Pri tem se mi pes izmuzne in na 15 metrov od mene drži prašiča za stegno. Spet je šavsnil po psu in ga zgrabil, a mu je krogla prekrizala namene.

Tako je pes ponovno dokazal svoje znanje, sposobnost, vztrajnost in srčnost.

Veliko sem že imel primerov, zato lahko iz prakse povem, da je treba psu verjeti. Ubogajmo ga in pojdimo za njim, kamor nas pelje, ker bomo gotovo imeli uspeh, najmanj pa se bomo prepričali, da nas je pravilno vodil. Nos je njegovo glavno čutilo in če se ravnamo po vetru, nas bo pripeljal do divjadi in jo rešil muke.

Ruševce

Rudi Kravanja

Ura me je prebudila ob 22.30. Vse potrebno sem imel že pripravljeno. Po skodelici čaja jo uberem s kolesom proti izviru Soče. Nebo je bilo jasno, posuto s tisočericimi zvezdami. Kolo mi za tja ni dosti koristilo, ker vodi cesta navkreber — več mi je služilo za nazaj. Med potjo so mi rojile po glavi misli, če bom rastišče na Čuklah sploh našel, ker tam še nisem bil, razen preteklo jesen z lovci na gamsa, a smo tja prišli iz nasprotné smeri.

Na Čuklah jih poje vsako pomlad troje do petero, zato se tudi imenuje tukaj na Čuklah, mi je povedal star lovec. Neko pomlad sem tu odstrelil tri, kar prileteli so, je rekel. Sedaj že dve leti ni bil tu nobeden odstreljen, je končal.

Foto T. Hafner

In od tedaj sem vedno premišljeval o Čuklah, ki sem si jih predstavljal v snežni majski odeji. Ko se noč poslavlja, ko se zvezde utrjejo in ko sonce spusti svoje prve žarke med Prisojnikom in Razorjem čez kakšno škrlino, naj bi bil tam kristalni sneg, po katerem naj bi pihal, grulil, skakal, se vozil in plesal svojo ljubezensko igro — ruševce.

Oče mi je povedal za pot po kateri je sam že večkrat hodil na tega visokogorskega viteza in me s kratkimi navodili odpravil čes, saj nisi prvič na tem lovu.

Pot do izvira Soče je bila bolj dolgočasna; vse je bilo tiho, le iz daljave se je oglašal čuk. Pihal je krivec, kakor tam pravimo vzhodniku, kar ni nič dobro pomenilo. Čez nebo so se počasi razpredli mrenasti oblaki, luna se je pomikala proti zahodu. Ko sem tako premišljeval o vremenu in ruševcu, sem se kmalu znašel na mestu, kjer sem pustil kolo. Po kratkem počitku, sem počasi nadaljeval pot, ki je končno prešla v prav ozko stezico. Ker sem imel še dosti časa, sem se ustavil pod krošnjo stare smreke, izpil malo toplega čaja in si prižgal cigareto. Lahen veter mi je hladil razgret obraz. Zagledal sem se v ostre obrise Jalovca, preko katerega je plaval oblak v soju lune, od Mojstrovke pa se je odbijal odsev ledu, ki ga je osvetljevala luna. V gorah je bučalo, nebo se je vedno bolj zastiralo z nemirnimi oblaki. Veter se je zdaj pa zdaj poigral z vrhom smreke, pod katero sem stal, da so šumljale odmrle iglice in padale na tla. Ko me je obližnil jelen, sem se zdramil in nadaljeval pot, ki se je vzpenjala vedno strmeje. Na planini Zapotok so še ležale krpe snega, ki so se poslavljele pred pomladjo. Ko sem zavil nazaj proti gozdu, sem splašil planinskega zajca, ki je stekel čez krpo snega, se na robu ustavil in oprezal, kaj da ga vznemirja ter počasi zginil v sivini trave.

Tam mi ni bila pot več znana, zato sem jo hitreje ubiral po gozdu. Pot je vodila zdaj navzgor, zdaj navzdol, vendar na splošno vodoravno. Bil sem v skrbah, če nisem zašel. Ko zopet pridem iz gozda, si ogledujem kje sem, ko onkraj žleba sikne gams, sproži kamenje, ki se je valilo po žlebu, se odbijalo od stene do stene in tako počasi utihnilo. Žvižg se je stopnjeval, ker je bil gams vznemirjen, ker ga je pač nekaj dramilo v ranih urah. Ko sem že prišel na jaso, se je luna pomaknila prav na zahod, kjer v prvih svitih jutranje zore opazim, da je rastišče Čukla precej na levo in niže. Časa za premišljevanje ni bilo. Pohitel sem tako, da ne vem, kdaj sem prišel še tistih pet sto metrov. Vem le, da mi je močno drselo in sem z eno roko grabil za suho travo. Skoraj privabil sem se do rastišča. Brž je

bilo treba najti še zaklon, ki so mi ga naredili trije skupaj rastoči macesni.

Vse sem si uredil na hitro. Okrog mene je bil zmrznjen sneg, iz katerega je tu pa tam molelo ruševje. Izpod Vršaca in Jlenka je pihal mrzel veter, ki je nosil s seboj posamezne snežinke. Sedel sem in čakal, napenjal ušesa. Vreme se je poslabšalo, rahlo je snežilo in zopet prenehalo. Zopet poslušam — le belke so se oglašale nad mano v mrzlo majsko jutro.

Ko me je začelo že pošteno zebsti, nenadoma zaslišim za hrbtom zaželeni čuušuu. Kar pogrelo me je. Okrenil sem glavo in se mu odzval. Kot da bi ustrelil, se je pojavil pred menoj na pet metrov. Ne morem opisati, kako mi je bilo takrat. Sicer pa, kdor se je s takim prizorom že srečal, sam ve. Grulil, skakal in pihal je neprestano okrog mene oziroma okrog macesnov, med katerimi sem kamenel in zadrževal dih. Včasih je prišel tako blizu, da bi ga lahko dosegel s puško. Nič ga ni motilo pri svoji ljubezenski pesmi. Najbrž ga to pomlad še ni nič vznemirjalo. Tiščim se med macesni in si želim, da bi se petelin le malo oddaljil. On pa svojo igro nadaljuje, le tu in tam se za hip ustavi in prisluhne.

Počasi se je le oddaljeval, naravnost od mene preko dolge krpe snega in se skril za rob. Hitro sem izkoristil priložnost in se pripravil. Puško sem prislonil k licu in ... Nisem ga več slišal. Le v presledkih sem še ujel njegov glas. Kako sedaj? Saj bi me takoj zapazil, če bi glavo pomolil preko roba. Začnem z oponašanjem, pa me ni slišal, ker se je preveč oddaljil. Nenadoma zaslišim glasnejše petje. Takrat sem spet poskusil z izzivanjem, puško pa sem imel pripravljeno. Na moj čuušuu, je v treh dolгих skokih in ves srdit kar prijadral v primerno strelno daljavo. Vozil je kočijo in muha na puški ga je tesno spremljala. Dolgo nisem smel občudovati tega prizora, ker bi bil lahko zletel na macesne. Ko sem videl, da je tak, kakršnega si želim, sem ukrivil prst. Strel je odjeknil, glas se je odbijal od Vršaca do bovškega Grintovca. Ruševce je negibno obležal na snežnem prtu. Ko sem stopil bliže in se zazrl v plen, ki me je tolikokrat dramil iz spanja, se mi je zasmilil. Moral je dati življenje, da mi je pogasil lovsko strast. Veter se je igral z njegovimi krivci, ko sem hitel v dolino.

Pogubni klic ljubezni

Viktor Čeh

Srnjaček Piki je bil sirota. Komaj je zagledal luč sveta ter začutil toploto in nežnost materine ljubezni, je že segla usoda s kruto roko po njegovi sreči.

Razposajen in nagajiv je poskakoval in nagajal svoji nežni sestrici ter s tem povzročal skrb ljubeči materi, ki je s swarečim glasom varovala razposajena otroka pred sovražniki. Ko se je nagnilo sonce za goro in se je s svojimi poslednjimi žarki poslovilo od vročega poletnega dneva, se je srna z mladičema oprezno približala njivi, kjer je že tolikokrat mulila sočne bilke. Preden je izstopila iz varnega zavetja, je z največjo skrbjo in opreznostjo premotrla okolico. Ker ni zaznalo njeno bistro oko nobene sumljive spremembe, je nesigurnih korakov, odkakljala na vabečo pašo. Očividno ji je skrb za varnost mladičev kvarila tek, ker se ni mogla od-

ločiti, da bi utrgala prve bilke. Venomer je nemirno obračala glavo in strigla z ušesi. Končno se je le umirila in odščipnila nekaj vršičkov s košatega fižolovega grma. Nič varno se ni počutila, ker je spoznala, da povzročata mladiča s svojim nenehnim igranjem tolik trušč, da ni mogoče razločiti šuma morebitnega bližajočega se sovražnika. Ljubeče je povabila otroka, naj ji sledita. Toda neubogljiva mladiča sta preslišala svarilno pivkanje. Lahen poletni vetrič, ki je pozibaval od teže globoko sklonjene fižolovke, je prinesel iz bližnje koruze dah po človeku. Srna je spoznala bližajočo se nevarnost in je vznemirjena odskočila nekaj korakov. Toda globoka zavest materinske dolžnosti ji je velela, naj se vrne k otrokoma, ki nista čutila bližine nevarnosti. Ne meneč se za svojo varnost se je vrnila k mladičema in jih opozorila na nevarnost.

Slepeči blisk je šinil iz roba koruznega polja. Večerno tišino je prekinil rezek pok, ki je pošastno odmeval po vrhovih. Srna se je omotičeno opotekla proti mladičema, kakor da bi hotela z svojim vitkim telesom zaščititi otroka, ki sta brezglavo tekala po njivi. Naslednji trenutek so vri trije izginili v gozdu. Bežeč skozi goste grmovje je izbirala dobro znane poti, kjer sta ji mladiča najlažje sledila. Toda pot je bila težka, mnogo težja kot kdajkoli prej. Le s težavo se je prebijala skozi grmovje.

V gosti podrašti ob žuborečem potoku se je družinica ustavila. Srna je stala nepremično in prisluskovala ali jim zli preganjalec ne sledi. Toda gozd je bil odet v nočno tišino. Vsa izžrpana se je srna pomaknila v strmino nad potokom in legla. Mladiča, ki sta od prestanega strahu drhtela, sta se tesno stisnila k njej in tako prižeti so ostali pozno v noč. Venomer jih je ljubeče lizala in ovahala, kakor da bi jima želela vtisniti v spomin vso gorečnost in globino materinske ljubezni. Toda mladiča sta bila lačna in sta zahtevala hrano, ne pa samo nežna čustva. Nadležno sta iskala seske, katerih pa jima ni mogla nuditi, saj je vsak neznatni dotik povzročal v trebuhu neznosne bolečine. Mladiča sta vztrajno tiščala cmokajoča gobčka v odmikajočo srno, ki je bolešno ječala. Glad je postal vedno močnejši in vsiljivost lačnih gobčkov ni popustila. Srna je zbrala poslednje moči in se umaknila na novo ležišče ali mladiča ji tudi tam nista prizanesla. Proseče ju je gledala in omahujoče, sopeč stezala vrat, da bi ponovno vstala. Toda njene prožne nožice so jo izdale. Mladiča sta se pripelila k njenemu telesu in hlastno natezajoč zauživala zadnji obrok pri umirajoči materi, katere telo se je stresalo v pojemajočih krčih. Njene otožne oči so vprašujoče zrle v daljavo in izražale strah.

Ko sta zavžila poslednji sladki sok materinega telesa, sta pristopila k njeni nepremični glavi in sta jo s pritajenim dobrikanjem nagovorila: »Mama! Tu sva! Ali naju ne boš ljubkovala, kot vedno? Saj naju imaš še vedno rada!« Toda njena glava je ležala nepremično na zelenem mahu, njen mehki smrček je bil obarvan s krvavo peno.

Vsa prezebla sta dočakala mladiča jutro ob mrtvi srni. Ko so potipali prvi žarki jutranjega sonca skozi krošnje dreves, sta veselo poskakujoč izvedla nekaj običajnih jutranjih akrobacij. Po naporni igri se je začel močno oglašati glad. S težavo sta našla mater, od katere sta se med igro preveč oddaljila. Nežno sta jo dregala in iskala njeno vime. S cmokajočimi gobčki sta prijela ohlapne, hladne seske. Odbijajoči hlad in praznina ju je odbila, da sta razočarano potresujoč odmaknila glavici. Še nekajkrat sta ponovila iskanje tiste sladke tekočine, ki sta je bila vajena, toda zaman. Užaljeno sta se umaknila ter se zgubila med grmovjem, kakor da bi hotela mater s tem kaznovati za zanemarjeni jutranji obrok. Glad je premagal trmo in kmalu sta se skesana vrnila in poskusila vnovič.

Foto R. Cenčič

A vse zaman. Razočarana sta stala ob negibni materi ter jo očitajoče motrila. »Kaj sva ti le storila, da naju ne maraš več?« sta spraševala. Odtavala sta na nekaj korakov oddaljeno jasico in se tam predala prijetnim sončnim žarkom. Upala sta, da si bo mama premislila ter ju bo povabila v topli objem.

Cez dan, ko je sonce pripekalo z vso poletno vročino, se je gladu pridružila še žeja. Brez skrbi za varnost sta tekala mladiča med grmovjem in glasno vekala. Vedno znova sta se vračala k mrtvi materi.

Zvrstili so se trije dnevi, polni otožnih klicev in iskanja pomoči. Glad in žeja sta se spremenila v občutek medle otrplosti in slabosti, ki jo je dopolnjeval grozeči občutek osamelosti. Ko je napočil četrti dan, je zdramil iz onemoglega sna le še

srnjačka. Srnica je ležala ob njem in v presledkih odpirala gobček, iz katerega pa ni spravila nobenega glasu. Sedaj je spoznal srnjaček vso krutost usode. Strah pred neznanim in želja po samoohranitvi sta ga gnala proč od prizorišča neusmiljene smrti. Otožno vekajoč se je opotekaje prebijal skozi grmovje.

Bil je že na kraju moči, ko so ga našli otroci, ki so iskali gobe. V predpasniku so ga ponesli proti bližnji kmetiji. Gospodar, ki je bil tudi lovec, ga je otrokom odvzel in jim stisnil v pesti po desetaka za sladoleđ. Srnjačka pa je izročil v oskrbo svoji »boljši polovici«. Srnjaček je postal kmalu ljubljeneц vseh domačih. Ker je venomer otožno klical »pi — pi«, so mu dali ime Piki. Se tolikšna skrb gospodinje in ostalih gostiteljev ni mogla izbrisati iz Pikijevega spomina izgubljene matere in sestrice.

Otožno se je oziral in klical in s tem dopovedoval, da ni srečen, če je lepo le njemu...

Po nekaj dnevnih bivanj v novem okolju je postal le še tu in tam zamišljen in je otožno zaklical v daljavo. Kmalu pa se je docela privadil in bilo ga je povsod dovolj. Domači mucin in kuža so ga pogosto ošvrknili z zavidljivim pogledom, saj jim ni ostalo skrito, da je priseljenec deležen večje pozornosti kot ostali štirinožni prebivalci kmetije.

Po nekaj mesecih bivanja pri skrbni krušni materi se je razvil v elegantnega, gizdavega mladeniča. Ponosno je stopal po dvorišču in z visoko dvignjeno glavo srečeval ostali živalski svet. Edino ob srečanju z gosmi je pospešil korak, ker mu je ostalo dobro v spominu, kako ga je stara gos neusmiljeno pocukala za stegno, ko se je predrzno približal njenim mladim. Od tega dneva se ji je vedno ognil v spoštljivi razdalji.

Spomladi je postal tako prevzet, da ni maral v svoji bližini nobenega živega bitja. Tudi gospodinj je plačeval gostoljubnost s krepkim zaletom v hrbet. Ta pobalinska početja pa so se mu močno maščevala. Zadovoljiti se je moral z skopo odmerjenim, visoko ograjenim prostorom v kotu dvorišča. Njegovega neomejenega kraljevanja je bilo konec.

Poletna vročina in omejena prostost sta neugodno delovali na Pikijevo razpoloženje. Razburjeno je tekal ob ograji ali pa je čemerem ležal v senci košate jablane. Ko se je sonce poslovilo od soparnega poletnega dneva in je legel na zemljo blagodejni hlad, je postajal vedno bolj vznemirjen. Otožno se je oziral proti bližnjemu gozdu, ki je tonil v večernem mraku.

Nekega večera v avgustu je lahni vetrič, ki je pihljal od gozda, prinašal otožno vabeče klice, ki so Pikija povsem zbegali. Kot brez glave je tekal ob ograji, pa zopet prisluškoval in stezal glavo čez ograjo. Na klice je v presledkih pritajeno odgovarjal. Nekajkrat je poskusil preskočiti ograjo, a je vselej telebnil na tla. Končno je sledil odločen zalet in že je zanihalo telo na visokem plotu. Z zadnjimi nogami si je pomagal pri kobalenju iz neprostoovoljnega ujetništva in je pri tem tako nesrečno vtaknil desno nogo med deske, da jo je zlomljeno le s težavo izvlekel. Po treh nogah je odšepal proti gozdu, kjer ga je še vedno vabeče klicala nevesta.

Ob srečanju s srnico mu je srce od razburjenja drgetalo. Prijazno jo je ovohaval in se ni mogel načuditi njenim vabljivim očem. Začela se je igrati, polna ljubezenskih čarov, ki jih Piki do tega trenutka še ni poznal. Poskakovala sta po od Lune posijani jasi in se v krogu podila okrog mogočne bukve. Vselej, kadar se je Piki v nezadržanem ljubezenskem naletu tesno približal nevesti, se je ta z elegantno vabljivo prožnostjo nežno umaknila. Stekla je po ozki stezici na sesednjo jaso in tam se je prizor ponovil. Tako sta obiskala že precejšnji predel njenega domovanja. Vedno znova mu je razkazovala svojo očarljivo brhkost in ga vspodbujala k novi igri. Toda ko je prevzeta od čarobnih čustev prve ljubezni in opoja mesečne noči postala njegova nevesta, so Pikija izdale moči. Le kratek je bil vrhunec njegovega ženitovanja in že je omahnil od bolečin in izčrpanosti. Srnica pa ga je z vabljivim pivkanjem vspodbujala in vabila na nova pota v okrilju gozda. Le težko šepajoč ji je še nekaj časa sledil. Nato je obstal in z žalostnim pogledom sledil njeni senci, ki je izginjala v prostorni gozd.

Dolge ure je ležal Piki na mehkem mahu in iskal v vetru, ki mu je prejšnji večer razodel bližino drage, novih klicev njene prebujene ljubezni. Toda zaman. Sonce je pozdravilo s smejočim licem novi dan, ko je zbral moči in odšepal, gnan od prej

neznane sile v smer, kjer je izginila srnica prejšnji večer. Dolgo je sameval po goščavi, ko ga je predrnil iz blodečega tavanja prestreljiv prizor. Njegova nevesta je plesala svatovski ples z novim ženinom. Zaman je iskal njen pogled, da bi dojel v njem vso resnico usode. Ona ga ni videla, ker je gledala le svojo novo ljubezen. Razočaran in ponižan se je umaknil v tiho globel in svojo bol utapljal v mislih na kratkotrajno srečo.

Med brenčanjem muh in komarjev, ki so nadežno motili Pikijev telesni mir, se je pojavilo pritajeno pivkanje — izpoved hrepenenja po ljubezni. Piki v prevelikem razočaranju spočetka ni mogel verjeti v resničnost teh pogubnih glasov. Toda, ko so se nekajkrat v presledkih ponovili, ni mogel premagati želje, da bi le še enkrat videl nevesto, pa četudi z drugim. Oklevajoče se je bližal grmovju, kamor so vabili nežni klici. Ko je zagledal pred seboj težko prehodno goščo, je bil prepričan, da ga izgubljena nevesta izigrava, češ, le pridi za menoj, če moreš, pohabljenec. Dozdevno ponovno poražen se je obotavljal obrnil, da bi odšel daleč proč od kraja, kjer je spoznal vso krutost svoje usode. Le še za trenutek je obstal, da bi se s pogledom polnim bolečine poslovil — ko je odjeknil v grmovju strel.

Pristopil je uplenitelj in se zagledal v Pikijeve umirajoče oči. Dolgo, dolgo jih je motril in bral iz njih povest o skaljeni sreči, ki je bila odraz v prevari strtega srca.

Prvič sem videl ruševca

Tone Kirbiš

Predvsem sem bil najbolj vesel domačega kraja — Dravskega polja, vendar sem si že v mladosti želel gozdov in planin. K temu me je navdušil očelovec, ko mi je priporočal gozdarski poklic.

Tem bolj sem vzljubil naše gozdove in divjad, ko sem prehodil veliki del kočevskih gozdov, gozdov v Kamniški Bistrici, skoraj vse področje Zgornje Savinjske doline. To so kraji, ki jih imam še danes v najlepšem spominu. Na njihove naravne lepote ne morem pozabiti in ne bom nikoli pozabil.

Ker sem še kot otrok zahajal na lov z očetom, v času vojne pa v Srbiji z Milivojem, ki je imel največ opravka z lisicami, sem se odločil, da bi postal tudi jaz lovec.

Pogovor, ki sem ga imel kdajkoli z znanci, sem vedno rad speljal na lov. Le-ti so mi rekli, da v Lučah medvedov, kot so v kočevskih gozdovih ni in tudi ne jelenov, ki sem jih videl v Kamniški Bistrici. Lahko pa se ponašamo z gamsi, srnjaki, velikim petelinom in ruševcem. Kaj je ruševac, sem vedel zgolj po skopem opisu, a čutil sem, da mora biti nekaj izredno lepega.

Zima je nekoliko popustila, nastopilo je toplejše vreme in tudi sneg je že precej skopnel. Do takrat sem že podrobno spoznal Raduho od Bele peči — Javorja — Loke — Arte do Gozdka. Ko so v dolini naznanjale pomlad prve ptice pevke in zelene livade, je bilo na Cirkonci največ dela s spravilom lesa, ki ga je nenehno prevažala žičnica v dolino. Tako sem ostajal ves teden kar v planini.

Foto S. Lenardič

Ob večerih smo posedali v koči, kjer je vsak znal povedati marsikaj o lovu, ne glede če je bil lovec ali ne, le da je bilo veselo in dosti smeha. V sosednjem revirju sem imel znanca, sošolca iz gozdarške šole. Tudi on je večkrat zahajal ob večerih k nam in tako pomagal pri lovski latinščini. Med takimi pogovori sem ga stalno nadlegoval, da bi šla na rastišča, kjer poje ruševca, o katerem je znal marsikaj pripovedovati, saj je bil Jože Savinjančan in imel je skušnje o lovu na ruševca.

Tako sva se nekega večera dogovorila, da greva zjutraj na Javorje poslušat ruševca. Menil sem, da bi ne bilo slabo, če pojde z nama tudi Andrej, ki dobro pozna pot in naju bo tudi zbudil. Andrej je že zvečer narezal škodljive, da bi si z njimi svetili skozi temo do Javorja.

Ob treh zjutraj smo krenili iz koč in se v popolni temi zagrizli v strmino. Kmalu nas je prevzel črn gozd in škodle, s katerimi smo svetili, so pošle, ko smo dosegli ruševje. Sneg se je deloma udiral in hoja je bila neprijetna in hrupna. Visoko nad Javorjem v rušju smo si pripravili čakališče, kjer smo pričakovali ruševca. Zadnje trske so že zdavnaj dogorele.

Popolna tema, le v daljavi se je videlo razsvetljeno Ljubno, daleč na obzorju pa se je porajala jutranja zarja, ki jo je tudi naznanjalo ptičje petje. Mesec se je že spustil tik nad Ojstrico, zvezde so začele bledeti, tu in tam je katera zginila. Še pogled na Uršljo-Mozirske planine in oddaljeno Pohorje, pa spomin na prelepo Dravsko polje, ko zaslišimo nekeje daleč, ču-huj, potem gruljenje rukutu-kukutukur. Petja je bilo čedalje več, ker so se pričeli oglašati ruševci že v naši neposredni bližini. V našem skrivališču je bilo mrzlo, kljub temu, da smo bili zaviti v odeje. Andrej je poskrbel včasih za kak požirek slivovke, če je bila potreba večja, je pa natočil iz druge steklenice kuhanega vina. Ob

požirku se mi je zaletelo in malo je manjkalo, da nisem vsega pokvaril. Žrtev najlepših ur spanja in naporene poti v planino bi bila zastonj. Neprestano smo opazovali okolico, kdo bo pač prvi zagledal ruševca. Ker se je že svitalo, zagledam tik pod nami petelinčka, kako se šopiri po snegu in naganja tekmece. Eden je prišel čisto do nas, tako da sem ga opazoval iz neposredne bližine. Bil je nekako kovinasto modre barve, da so se ob tej jasno odražale bele lise ob zgibu peruti, bel pas čez peruti in bela podrepna peresa. Ko se je obrnil proti nam in prišel še bliže, so se jasno odražale po prsih belkaste lise. Tako se je obračal tik pred nami z razprtimi krivci v repu. Nad očmi so mu žarele ušesom podobne rože. V skrivališču smo komaj še pritajeno dihali. V neposredno bližino priteče še drug petelinček tako, da smo iz neposredne bližine opazovali njun svatovski ples po snegu med neprestanimi ču-huj, ču-huj. Tu in tam so se oglašale kokoške. Ob sončnem vzhodu je nastala tišina, nove melodije so pa povzele druge planinske ptice. Ob teh edinstvenih prizorih smo pozabili, da nas pošteno zebe, kar smo občutili šele, ko smo se vsi odreveneli in trdi dvignili na skrivališču. Še dolgo so mi doživetja živo stala pred očmi, saj jih človek ne more pozabiti.

Ruševce smo šli še večkrat opazovat. Enkrat sta bili z nami tudi Micka in Marica, tako je bilo v zaklonu veliko bolj toplo. V dolini je bilo v tistih aprilskih dneh že vse zeleno, le Raduha in okoliški vrhovi so bili še pod snegom. V takem času ob vzhajajočem soncu biti v planini je res nevsakdanje doživetje, da človeka prevzame nekaka notranja toplina. Zato na Raduho ne morem zlepa pozabiti, čeprav je od takrat minilo že 14 pomladi.

Užitek je streljati in si pridobiti trofejo, prav tako je pa tudi užitek opazovati divjad, ki krasi polja, gozdove in planine naše prelepe domovine.

iz louskega oprtnika

Previdnost je mati modrosti

Ko se je pozno popoldne lovski čuvaj Jože vračal ves zadovoljen proti domu — saj je vendar lepo, če vladata v lovišču red in mir — je pogledal še v Križence, če ni okrog lisičin kakšen znak, da so tam mlade lisičke. In res je našel znake, da je lisičje leglo doma. Drugi dan zarana se je Jože službeno odpravil k lisičini, si uredil zasilno prežo ter čakal, da se bo kaj pokazalo. Sonce je bilo že nizko, ko zagleda v robidovju štiri lisičke, a predaleč za njegov stari pihalnik. Iz previdnosti se je vseeno pripravil in lisičke so se med tem res primaknile, da je lahko kar dvakrat užgal po njih in upihnil dve. Ker ni utegnil tako hitro basati, si je tretja rešila svoj kožušček v bližnjo lisičino, za četrto se je pa kar v skok pognal skozi robido in grmovje. Preden je živalca dosegla rov, se je Jože že ves upehan enostavno zvalil nanjo in jo po kratkem oddihu zadovoljen, živo odnesel domov. Za prvo noč je dal lisički zasilno ležišče v vrni, to je posoda, v katero devljejo nabrano grozdje. Skrbni gospodar ji je nastlal z listjem in postregel s skodelico mleka, vrno pa pokrnil s pralno desko. Zadovoljen, da je lisičko dobro oskrbel in varno shranil, je mož v sanjah še enkrat doživel ta dogodek, le da je bila namesto lisičke njegova žena.

Rano je čuvaj Jože vstal, pogrel mleko za ubogo lisičko in ga odnesel v stajo. A glej šmenta! Pralna deska je bila na tleh, vrna pa prazna. Skrbna mati je namreč ponoči prišla po svojega ljubljence. To je ugotovil Jože po sledovih, ki mu jih je lisica pustila v spomin na njegovo neprevidnost. Pa se je potolažil, češ previdnosti in denarja ni nikoli preveč...

Podčavenski

Lisica in lovec

Lepa mesečna noč v letu 1962, polna majskih vonjav, se je spustila nad Savinjsko dolino. Poslednje luči po hišah Črnega vrha so ugasnile. Marljivi prebivalci lepega hribovskega naselja so leg-

li k počitku. Tedaj se je iz temnih gozdov Kozice preko travnikov prikradla v bližino speče vasice lisica. Prišla je, da poišče svojemu mlademu zarodu nekje v Kozici kak boljši grižljaj. Obstala je pred kokošnjakom, ki si ga je lovec in gospodar uredil v živinskem hlevu. Vsak večer je skrbno zapiral hlevska vrata, zato je bil prepričan, da so njegove kokoške varne.

Lisica pa je ubrala drugo pot, po stopnicah na hlev, kjer je prav nad kokošnjakom odkrila špranjo, dovolj veliko, da je zdrsnila skozi njo. Planila je med spečo perjad

in jela neusmiljeno moriti, dokler ni zavila vratu poslednji — sedemnajsti kokoši.

Ko je končala svoje krvavo delo in se hotela s plenom vrniti k svoji družini, je spoznala, da je v pasti, kajti edina rešilna odprtina, skozi katero je prišla, je bila previsoko v stropu. Ko so bili že vsi poskusi rešitve zaman, je počepnila in pričakovala dogodkov.

Rano zjutraj kot vsak dan, je stopil gospodar v hlev in odprl tudi vrata v prostor za kokoši. Z enim pogledom je dojel vso nočno tragedijo, v kotu pa tudi za-

Foto A. Koprivnikar

gledal grešnika. Brž je zaloputnil vrata in zdrvel v hišo po puško. S primernim besednjakom k temu dogodku je gromko sklical prebivalce svoje domačije in še psa, da bodo pričali, kako bo kaznoval zločinca.

Previdno je odškrtnil vrata v kokošnjak toliko, da je porinil puškino cev v notranjost in pomeril. Toda lisico v kotu je pretresel le pok, ne pa strel, ki je udaril mimo. Smrtni strah pa jo je podžgal, da je presegla svoje moči in z neverjetnim skokom po naključju zadela prav tisto luknjo, ki jo je spravila v past. Še skok čez stopnice in že se je podila po travniku v prostost. V tem je lovec znova sprožil in se tudi pes zapodil za begunko. Oba skupaj pa nista nič opravila, le kup kurje pečenke je ostal, da gospodar ni vedel kam z njim.

Ker je bil znan kot mož dobrega srca, so dobrohotni lovski jeziki ugibali, da mu je morebiti le to žal, ker ni vedel za lisičino, da bi bil mladičem poslal nekaj od preobilja.

F. Z.

Spomini z Belja

Posebno doživetje je za vsakega lovca, če ima priložnost loviti na jelena. Nekega dne me je mož presenetil z obljubo, da bom lahko šla v Belje na odstrel jelena in sicer v novembru, on pa kasneje.

Hrati sta potovala na Belje na lov tudi Ferdo in Milan z ženama in po ugodni vožnji smo dobre volje zvečer prispeli na cilj.

Tu nas je gostoljubno sprejel lovski nadzornik Marko, naš dober znanec, ki je bil Ferdu in meni določen za vodnika.

Drugo jutro smo po vseh formalnostih v upravi Košutnjak krenili v lovišče z dvovprežnim vozom. Kljub temu, da sem se že prej natanko pozanimala za način lova, ki je našim lovskim razmeram popolnoma tuj in neznan, sem vestno poslušala Marka, ki nam je dal potrebna navodila.

Počasi smo vozili po presekah, mimo visokih trstik, čez drn in strn, skozi kanale in ponekod tudi skozi goščave. Na jasah sem opazila visoke preže in povsod je bilo veliko sledov jelenjadi, divjih prašičev in srnjadi. Zanimiva pokrajina me je vso prevzela in napeto sem oprezovala, kdaj bom opazila kralja naših gozdov — jelena. Ko se tako vozimo po lovišču se Marko, ki je sedel poleg voznika obrne k nama in vpraša: »Ko bude prvi pucal?« Ferdo kot dober lovski tovariš je seveda prednost prepustil meni. To mi sicer ni bilo po volji, ker sem imela malo lovske mrzlice, vendar sem na opozorilo, da smo v srcu lovišča in da se lahko vsak hip srečamo z jelenjadjo, ubogljivo nabila puško in se pripravila. Priznam, da je srce prav burno tolklo in kaj kmalu smo ugledali prve jelene. Približevali smo se jim po kolovozu sredi redkejšega gozda, jeleni pa so nas mirno opazovali.

Obkroževali smo jih, vendar so se vznemirili in odskočili. Tako je minil ves dan. Videli smo mnogo jelenjadi, vendar se je

prej umaknila ali pa pri tropu ni bilo nič primerneza za odstrel. Tudi vreme ni bilo najbolj ugodno, suho in soparno in divjad zelo nemirna. Priznati pa moram, da mi je bilo kar prav, da nisem streljala že prvi dan, saj se je s tem lovski užitek padaljšal in v pričakovanju bodočih lovskih dogodkov sem pričakala naslednje jutro. Že zgodaj smo se odpeljali proti Donavi in okoli poldneva prišli do logarnice. Tam je Marko naredil nov načrt in organiziral lov s pritiskanjem. Logar je odpeljal na stojišče Ferda, midva z Markom pa sva sedela ob robu neke jase zraven votle vrbe, ki nama je nudila dobro kritje. Nisva čakala 10 minut in že je izstopil trop jelenov ter se pričel pasti. Marko jih je mirno ocenjeval, jaz pa sem stala v votli vrbi, ki mi je nudila odlično naslon in nestrpno čakala na povelje. V tem mi že Marko pove naj se pripravim za strel na petega jelena v tropu. Žal pa jeleni niso mirovali, postali so nemirni in »moj« jelen je vedno stal tako neugodno, da nisem mogla streljati. Vendar sem se obvladala in mirno spremljala označenega jelena, dokler se niso jeleni pomirili in se nekoliko razkropili. Izrabila sem trenutek, ko je jelen ugodno stal in že je počilo. Po dveh opotekajočih skokih se je jelen zgrudil. Sama sebi nisem mogla verjeti in zdelo se mi je, da sanjam. Priznam tudi, da sem imela nekoliko mehka kolena, ko sva z Markom čez nekaj časa pristopila k jelenu. Zadelek je imel visoko v pleču, streljala sem na ca. 80 m. Ob pogledu na mrtvega jelena se mi je nehote prikradla solza na oko, saj mi ni bilo vseeno, da sem unlenila jelena, a uplenila sem ga lovsko pravično. Šele ko je Marko pristopil z okrvavljeno vejico in mi čestital, je zmagalo veselje nad lovskim uspehom in s ponosom sem si zataknila vejico za klobuk. Ves dogodek sva z Markom podoživljala poleg uplenjenega neparnega 12-teraka, dokler niso prišli še ostali.

Tudi Ferdo in Milan sta naslednje dni prišla na svoj račun, saj sta uplenila vsak svojega dobrega jelena.

Prelepi lovski dnevi na Belju mi bodo ostali v nepozabnem spominu. Nepregledni gozdovi z goščavami in trstiko ter tri plemenite divjadi v odlično urejenem lovišču so za vsakega lovca res izredno doživetje, ki ga spremlja še dolgo in so mu posebno živi ob pogledu na trofejo.

Na Belju

Mira Gradišar, LD Hum-Celje

Na ruševca

Blíža se čas, ko bo zopet zapihal in zagružil črni vitez v ruševju in razburil lovce kri, da bodo pozabili na spanje in svoje zakonske dolžnosti.

Tudi mene je lansko pomlad prevzela želja, da bi doživel kaj takega.

Stal sem na vrhu v bližini planinske koč. Temno je bilo, nebo se je čedalje bolj oblačilo. Napeto sem prisluškoval in gledal v smer, od koder naj bi se pokazal ruševca. Pogled mi je obstal na spomeniku padlim partizanom na Poreznu, ko me iz zamišljenosti zdrami rahel šum. Ndaleč od mene je stal ruševca. Dolgo sem ga opazoval, kajti v naravi ga doslej še nisem videl in očaral me je pogled.

Z lovskim tovarišem Štefanom sva spala v pastirski koči in dolgo v noč me je učil in povedal marsikaj, kar do tedaj, zelenec, še nisem vedel. Krčevito sem držal puško in iskal priložnost za siguren strel. Toda zgodilo se je drugače. Zapihal je hladen veter, za vetrom pa se je vsula debela toča.

Moj petelin, še sam ne vem, kdaj je zginil, kajti veter mi je vzel klobuk in se z njim zabaval, med tem ko me je po glavi neusmiljeno bila toča. V diru sem jo ubral proti pastirski koči, kjer je moj prijatelj že grel ob ognju premrzle kosti. Rotolal me je s kačjo slino in mi nekako zaupal, da klobuke še prodajajo in da bodo petlini tudi še peli...

Angel Kemperle, LD Podbrdo

Pozimi 1953 se je v sil zatekel divji prašič kar sredi dneva k neki hiši na Hrastnici in ril po gnoju pred hišo. Ko so ga preganjali, se je hotel rešiti po vodi, da bi laže ubežal kakor v globokem snegu. Na nesrečo pa se je zapletel v grmovje, ki je viselo nad vodo in tam ga je zatekla in rešila sekira.

Maks Mavri, Škofja Loka

Tako nobenega več

V hudi zimi 1953 je zapadlo izredno veliko snega. V Loških hribih, odrezan od sveta, je samotni kmetič imel prekidane globoke steze od hiše do hleva in steljnika. Ko gre zjutraj hči po steljo, da nastelje kravicam, se prestrašena vrne in pove očetu, da je v listju nekaj živega. Po sledu sta ugotovila nepovabljenega gostača — ščetinarja, ki se je v hudi stiski, izčrpan zatekel v zavetje. Oče oborožen z vilami, se je postavil na kup snega in počakal mrcino, ki jo je hči s sekro

pregnala iz zavetišča. Kmet je prašiča od vrha nabodel na vile in ga tiščal k tlom. Tudi hči je pritekla na pomoč in po hudi in krvavi borbi sta — na srečo močno oslABLJENO zverino, le ukrotila. Martin pa je obljubil, da tako nobenega več.

Maks Mavri, Škofja Loka

Ščetinarji na meter blizu

Čeprav je od tega že šest let in že služim vojaški rok, se še vedno živo spominjam lova v očetovem spremstvu. Saj mi je bil lov od vsega največje veselje. Lepega jesenskega dne, ko se je oče odpravil v svoj znani revir na lisice, sem hotel kot štirinajstletni fante, na vsak način z njim. Oče je videl, da me ne odpravi, je privolil. S seboj sva vzela najinega štirinožnega prijatelja Valdi, ker sva bila namenjena, da pogledava v rove. Ko brez uspeha obhodiha del lovišča Raztrganco, se v mraku slabe volje vračava proti domu. Na poti čez precej velik gozdnat hrib, zaslišiva šum in obstaneva. Seveda jaz nestrpljiv in neizkušen, začnem očetu praviti, da sem slišal glas prašiča. Oče me dregne in mi ustavi pregibek jezika češ, da v tem predelu ni bilo nikoli prašičev. Šum pa je zaslišal tudi Valdi, ki se je pognal v tisto smer ter jel na mestu lajati. Tudi midva sva stopila proti kraju, kjer se je glasil pes in oče je menil, da je kak divji lovec. Prišedši blizu, sva videla, da se pes zaganja pod košato bukev, katere veje so visele prav do tal. Ker je bil že mrak in da bi videla, kaj se skriva, prime oče za bližnjo

vejo in jo strese. Na najino presenečenje skočijo iz grma štirje ščetinarji in se spuste v dolino in Valdi za njimi. Ko tako obupano gledava za črnuhi, puhnejo izpod vej še trije večji prašiči in sicer med nama, ki sva stala le dva metra vsaksebi. Ko je minil ta, skoraj plašni prizor, vprašam očeta, zakaj ni streljal. Kako bi v temi in brez krogel, mi namršeno odvrne. Tako blizu divjim prašičem na prostem še nisem bil in tudi oče ne, mi je povedal in menil, da najbrž ne bova ne on in ne jaz več kaj takega doživela.

R. Kunštek, LD Podlehnik

Lovski užitki in neužitki

Zadnji doživeti lovski dogodki so mi potisnili pero v roke.

Predhodno naj omenim, da sem namreč redka ženska, zastopnica zelene bratovščine že sedmo leto. Morda se bo kdo spotaknil ob kijklji, da ne jemljem dovolj resno tega lepega in zdravega športa. Moti se, kakor je dandanes miselnost, da je lov privilegij moških, zmotna.

V dokaz, da se ženska v lovu lahko enakopravno uveljavlja, nekaj iz moje sedemletne lovske prakse:

Imam precej lovskih trofej in med temi je tudi snežni svat — ruševca. Uplenila sem ga maja preteklo leto in mi je drag spomin na lep lovski doživljaj.

Odstrel mi je bil določen na Ovčariji, v gojitvenem lovišču Bled. Vodnik mi je bil lovski nadzornik Komac, ki sem mu za požrtvovalno in uspešno vodstvo zelo hvaležna, kakor vsem lov-

LD Laze

Foto J. Loboda

skim tovarišem, ki so mi omogočili ta lovski užitek.

Ljubka lovska kočna na Dednem polju nudi lovcu vso udobnost in je v okras planini. Čeprav sem bila od dežja do kože premočena in se je lov zato malo zavlekel, moram reči, da je bil že sam pohod v občudovanju narave med gorskimi velikani, poln zadovoljstva.

Edinstveno doživetje pa so bili trenutki, ko se je ob rahlem jutranjem svitu oglasil ta vročerkvni vitez in pihajoč privihral na rastišče, uprizoril kratek ljubavni ples pred zadnjim prizorom. Uplenitev sama je žal kot grenka kaplja v vrhan vrč sreče in zadovoljstva ob misli, da sem naravo prikrajšala za delček njene krasote.

Po izvršenem običajnem lovskem obredu: vršič ruševja meni za klobuk, petelinčku pa v kljun, sem se posločila od tihega triglavskega kraljestva in s plemenitim plenom zopet stopila v dolino nemira, tja do hrupne Ljubljane.

Naj opišem še lovski dogodek, nasprotje prvemu in ki se ni tako romantično končal.

Decembrske nedelje lani smo se zbrali lovci LD Vodice za brakado v hribu Repnje, s čudovito okolico.

Povlekla sem stojišče št. 17 in kolona lovcev je krenila na stojišča v eno smer, gonjači in štirinožni pomočniki pa v drugo smer. Okolica je bila v tanki snežni odeji in pogled naokrog je bil spričo sončnega dne izredno razgleden in lep.

Komaj sem se dodobra usidrala na stojišču, prislunjena k debeli bukvi, z nabito puško, in sem kot navadno prej pogledala skozi cevi, se je oglasil lovski rog. Ne dolgo se je mogočnemu glasu lovskega roga pridružilo za lovčev uho prijetno zvonjenje goničev in kmalu so odmevali prvi poki.

Kar zagledam na pobočju hriba zajca, ki beži v mojo smer in na pravšnjo razdaljo ga pogodim, da se zvrne po strmini. Hitro se prerijem skozi grmičevje do zajca, ki so mu pravkar ugasle oči in osteklenele. Prav take oči bi bile v naslednjem trenutku lahko tudi moje, če ne bi bila sreča v nesreči. Vračajoč se na stojišče zagledam, da teče proti meni drug dolgoušec. Zato brž nabašem prazno cev in pok. Vsa zaprepasčena zazrem razstreljeno puško, da sem se od groze skoraj sedla. Po drugi plati pa sem bila zadovoljna, da ni bilo hujših posledic. Vzrok, da mi je puško razneslo, je prej ko slej to, ker mi je gredoč po plen v strmini spo-

drsnilo in mi je pri padcu zašel v puškine cevi sneg.

V tem, ko kot kupček nesreče čepim na stojišču, pridejo do mene gonjači. Videč pred menoj uplenjenega zajca, so pričakovali moj radosten obraz. Toda ob pogledu na mojo bledico se začudijo in vprašajo, kaj mi je. Pokažem jim razstreljeno puško in pojasnim, kako in kaj je bilo. Sočutno so me potolažili, da naj bom srečna, ker ni razneslo rok ali glave.

Previdnosti na lovu res nikoli ni preveč in ta moj primer naj bo spet resen opomin meni in slehernemu lovcu. Mnogi lovci še vedno ne verjamejo, da more kosmič snega ali kepica prsti v ceveh povzročiti nesrečo.

Ko smo se po pogonu zbrali, sem spoznala pravo lovsko tovarištvo, kako jim je bilo žal, a bili so hkrati z menoj vedno srečni, da sem ostala nepoškodovana.

V ostalem pa je bil lov uspešen s plenom 29 zajcev. Seveda je bil tudi zadnji pogon in to pot na domu starešine, kjer smo hkrati počastili njegovo častiljivo mamo za 80-letnico in ji voščili vso srečo in zdravje.

Ob pristrčni in družabni zabavi sem se prijetno umirila po razburljivem dogodku in sklenila, da ne bom še zlepa vrgla puške v koruzo, a še bolj upoštevala pregovor, da je previdnost mati modrosti.

Maruška Širec, LD Vodice

Kako sem zalezoval vreče

Bilo je megleno nedeljsko jutro in ura še ni bila tri, ko sem že pridno vrtel kolo proti Lokavcu. Nekaj dni prej sva se namreč zmenila z lovcem iz Lokavca, da greva v Kladendol na srnjaka. Toda zaradi goste megle ali zavoljo žene — ne vem natančno — ga ni bilo. Pa to me ni ustavilo. Nekaj časa sem ga na Prveski ravni čakal, potem pa počasi krenil po Kladenski dolini, upajoč da morda še pride. Dobro se je že zdanilo, ko pridem na Radež, kjer pa srnjaka ni bilo. Čakal sem še kakšno uro in nato odšel proti Slatni. Tam opazim, da se pase ena žival. Toda daljnogleda nisem imel in ko nekaj časa opazujem, žival odskoči. Pregeljal jo je namreč kmet, ki je prišel pobirat jabolka, s katerimi se je hranil srnjak. Zatekel sem se do bližnjega lovca Jurgela, kjer je dan prijetno in hitro potekel. Proti večeru jo mahnem zopet v Slatno in sicer z druge strani, da bi bil lažji zalaz. In res, tokrat zagledam kar tri živali, ki so se mirno pasle. Še glave nobena ni dvignila. Jaz pa zopet brez daljnogleda. Moral sem priti

bliže zaradi ocene. Ker pa drugače nisem mogel kakor po trebuhu, se preplazim skoraj 200 metrov daleč, ko se pokažejo pred menoj — tri velike vreče, napolnjene z jabolki. Te je nabral tisti kmet, ki mi je zjutraj pregnal srnjaka.

Drago Horjak, LD Jurklošter

O pomenu solnice

Po tako ostri in dolgi zimi kakor je bila pretekla, imajo solnice pomembno vlogo za parkljesto divjad (izvzemši divje prašiče), ki je zaradi pomanjkanja primerne hrane, oslabela. To velja še posebno za srnjad, ki si je v tej stiski tešila glad v glavnem z vejevjem ali morda z malo ustreznim senom v kozolcih ali na krmiščih. Ko zgineva sneg in se pokaže prvo zelenje in cvetje, se sestradena žival prenapese z zeleno hrano, kar povzroči vedno želodčna in črevesna obolenja. Posledica tega je huda driska, ki ugonobi znatno število že itak oslabele srnjadi. Mimo tega pa je sestradena žival mnogo manj odporna proti drugim boleznim sploh, predvsem proti nosnemu obadu. Sol je za srnjad, pa tudi za jelejnjad in gamse v takih okoliščinah neprecenljiva. Koristna je zato, ker pospešuje prebavo in tako pomore, da ji tudi pomladansko zelenje in cvetje toliko ne škoduje. Skratka, če imajo živali na voljo solnice, si mnogo prej opomorejo in okrepe. Hkrati pa to vpliva tudi na boljši razvoj rogovja. Torej, lovci pozor! Popravimo, če smo v tem kaj zamudili in skrbimo, da bo imela parkljesto divjad vse leto na voljo sol, še posebno pa spomladi. Kje in kako se postavljajo solnice je opisano v knjigi »Naš lov« II. 187 do 189. V naših loviščih pridejo največ v poštev solnice za srnjad, ki jih zalagamo s soljo v kosih, če jo imamo. Iz lastne skušnje priporočam solnice, ki jih takole naredimo: Na primernem mestu v gozdu, kjer se srnjad najraje zadržuje, si poiščimo srednje debelo drevo in ga v višini kakih 150 cm vodoravno odžagamo. Potem krn debela razkoljemo in v precep zagozdimo večji kos soli, vrh pa pokrijemo z orjavelo deščico ali lubjem, da dež prehitro ne raztopi soli. Dobro je, če na tleh pol metra okoli debela odgrebemo stello, da žival lahko liže tudi od soli prepojeno zemljo. Za sipasto (zrnato) sol zvrtno zgoraj v deblo 30 do 40 cm globoko in okoli 8 cm široko luknjo in vanjo natlačimo soli. Ob straneh od votline zavrtamo luknjice, da se skoznje izceja sol po deblu, To

Sekretar CK ZKS, lovski tovariš Miha Marinko redno in požrtvovalno krmi fazane

Foto F. Škulj

naredimo le, če nimamo kamene soli, ker dolbljenje lukenj da precej dela. Lenart Zupan

Lovci, posnemajte!

V dobrih letinah želoda naša družina razglasi, da kupuje želod, da si tako naredi zalogo za hude čase. V letošnji hudi zimi je prišel zelo prav, saj ga imajo radi fazani in srnjad, pa tudi zajček si ga je privoščil. Ko je prišel čas za obnovitev solnic, sem ob krmišču gledal, kje naj postavim novo. Pa mi šine na misel, da sem kar želod nasolil. In glej, čez teden dni ni bilo sledu o želodu. S tem je srnjad poleg dobre hrane dobila tudi sol za boljšo prebavo. Sol sem tudi obesil ob krmišču, da bo v poletju vedno na voljo.

Polde Jesih, LD Medvode

Tudi brez soli bi ga ne bilo. Divjad naj nikoli neposredno ne liže čiste soli, temveč le izcedek ali mešano z ilovico. Ur.

Kako je Tone streljal prašiča

Zapadlo je zopet dobrih deset centimetrov snega in kakor vsako leto so se mrzle decembrske nedelje zbrali lovci v jurkloštrski gostilni in nekaj fantov gonjačev. Med gonjači sva bila tudi, starejši lovec Frane in jaz. Frane ni hodil dolgo po prašičjem sledu, ko za-

gleda kar tri črnuhe, čeprav sta se sledila le dva. Seveda Frane brž pok, pok, po največjem, ki se tudi nikamor ni ganil. Ves srečen — kaj bi ne bil ob takem plenu — skoči lovec na vso sapo bliže in vidi velik dobro zadet — štor!

Drago Horjak LD Jurklošter

Moj lovski doživljaj

Dne 4. decembra popoldne sem se vrnil iz službe, ko me na presenečenje že čaka doma jazbečar Lord, pes mojega lovskega tovariša Maksa. Pogladim psa, napišem listek, pridri takoj, greva na race. Listek privežem psu na vrat in na besede, nesi domov Lord, plane takoj na pot. Še preden sem bil nared, je bil pred hišo že tovariš Maks z Lordom. Brž krenemo navzdol proti Pesnici, ki je v pozni jeseni poplavlila ravno okolico, da je le tu pa tam ostal kak hrbet kopen. Ostalo je bilo pod ledom. Pesnica sama je bila brez ledu. Zato so se race brezskrbno preletavale od vode v zaledenelo okolico. S tovarišem sva se previdno pomikala po spolzkem ledu, ki se je lomil pod nogami, da je hrušč opozarjal race na bližajočo se nevarnost. Zato sva opustila zalezovanje, ko zagledam v zraku krugulja in ga sklatim. Za tem opazim kakih

500 metrov pred nama na ledu črno liso in zaslišiva nekako pridušeno vekanje. Ko se previdno približava, opaziva na ledu ležečo srno, ki je dvigala glavo, poskušala vstati in žalostno vekala. Na spolzkem ledu je vedno znova padala. Kako srno rešiti, ko je voda na tem mestu precej globoka in led krhek. Lovec Maks mi svetuje, da skočim domov po vrvi in urno sem jo po bližnjici ubral proti domu kake tri kilometre daleč. Vsega zasopljene me je žena zaskrbljeno spraševala, kaj da se je zgodilo. Med tem ko sem zbral kakih 30 metrov vrvi, sem kratko pojasnil zadevo in se zagnal nazaj. Med potjo srečam sina, ki se je vračal iz šole in ga potegnem s sabo. Tam se navežemo na vrvi prvi Maks, drugi moj sin Franc in končno jaz. Previdno, po vseh štirih smo se plazili po sumljivem ledu, da nas je kar nekam mrazilo, ko je pokal led pod nami. Imeli smo srečo. Sin je bil prvi pri srni, jo objel in zaklical, da je zdrava, samo lačna. Maks je potem srnico navezal, jo vzel v naročje in previdno lezel nazaj. Po velikem naporu smo zopet stopili na varna tla in uboga živalca je na vrvi pohlevno šla z nami. Ker pa je bila preveč izmučena in sestradena, smo jo potem raje nesli do doma. Nepopisno je bilo naše veselje in zadovoljstvo, da smo rešili neboljeno bitje. Srni smo izbrali primeren prostor in uboga živalca je jela jesti kar vpricho nas, kar nam je dalo misliti, da je srna ležala že dalj časa na ledu. Ko smo žival nahranili in se je dobro počutila, smo se tudi sami dobro okrepčali in ob gorki peči še pozno v noč kramljali o tem dogodku. Vsak lovec mora imeti v srcu zapisano: kdor ne goji, naj ne lovi!

Janez Pignar, LD Jurišinci

Objestnost ali nepoučenost?

»Prelepo poje črni kos, oj črni kos...« Tudi tokrat je pel ugašajočemu dnevu in svoji družici v slovo. Onkraj jarka je gosta živa meja. Več let sem opazoval kosji par, ki je tam pripravljaval gnezdo. Toda vsako leto sta se »zakonca« zaman trudila, kajti gnezdo jima je bilo iz leta v leto oropano. Tudi letošnjo pomlad sta se hotela osrečiti, pa jima je namero prekrizalo kruto srce. Mračilo se je, ko je na brezi za živo mejo samec-kos pel svojo večernico. Za sosednjim drevesom sta oprezovala fantiča z rračno puško. Zaslišal se je tisti značilni in usodni »cek« in rumenokljuni pevec se je z razprostirimi peruti skotalil po vejah pred noge malopridnežev.

Koliko časa bodo ptice pevke še za tarčo zračnih pušk?! Vsa-komur je v naši domovini omo-gočeno, da se udejestvuje v špor-tih. Zato mislim, da bi tudi ta dva fantiča lahko našla strelsko družino, saj ni daleč stran. Pre-pričan sem, da tudi starši vedo, da ima sinko zračno puško, ne vedo pa ali pa nočejo vedeti, kaj vse z njo strelja. Sprašujem se, kaj bo s tako mladino, ko do-raste. Najbrž divji lovci?

V Lovcu 1963-1 na strani 20 je poročilo članov mladega akti-va LD »Jošt«, ki nam kaže pot do mladine. In treba bo dobiti ožji kontakt z mladino, kakor je bilo že večkrat omenjeno in mi-slim zelo umestno, da bi otrokom v šolah občasno govoril lovec in jih seznanil s pticami ter poučil o njih koristnosti — če učitelj sam ni lovec. Hkrati bi jih opo-zarjal na lepote narave in jih navajal na dojemanje te. Le tako lahko pričakujemo, da bodo naše lovske vrste dobile v bodoče po-šten in naravi predan naraščaj.

Tone Zakrajšek,
LD Rob na Dol.

Kuna v naravni pasti

Janez Godec, član LD Laze, 66 let star, lovec, je v januarju letos hodil v Zahojki pod Gaberjem pri Jančah za sledom kune zlatice. Sled v snegu ga je končno pripeljal k suhemu hrastu, na či-gar deblu kake dva metra od tal je visela z glavo v deblu, mrtva kuna zlatica. Lovec je ugotovil, da je kuna hotela v žlamboru votlega debla ujeti ptiča, ki ga je ovohala. Na deblu je namreč črna žolna skozi trhlo grčo odpadle veje izdolbila svoj čas luknjo, ki je bila prav tolikšna, da je kuna vtaknila vanjo glavo, s sprednji-ma nogama se pa ni mogla pre-niriti. Nesrečna lačna žival pa tudi glave ni mogla več izvleči in je tako ujeta žalostno poginila. Slika kaže to usodno past, pri kateri se je ob izsekovanju zgor-nji bolj trhli del odlomil. Kuna je bila še sveža, komaj kaka dva dni ujeta in kožuh prav lep. V žlamboru je lovec našel tudi mr-tvega brgleza.

M. Š.

Divji maček na hruški

Strgarjev Pepi v Marija Reki je bil obveščen, da čepi na hruški v bližini neke hiše, divji maček. Brž je bil nared s svojo staro grmačo in sopihal navkreber, da bi se proslavil z redkim plenom in popravil slab sloves o svojem pihalniku, ki da ima nevšečno grčo v desni cevi. Divji maček ga je še čakal, ležeč podvit v vejni

Foto M. Pečar

rogovili hruške in užival prijetno sonce. Ko je strelec z prestopica-njem pred hruško iskal dober po-ložaj — saj je dimnjača krepko suvala — se je maček prebudil, usločil hrbet, dvignil rep in sr-di-to zapuhal kot protest, da si ga upa nekdo v dremanju motiti. Pa je tudi že zapuhala dimnjača in na tla je zdrsnil ropar pernatih prebivalcev vasi. Maček je naj-brž prišel vasovat, pa ga je lju-bezen pogubila.

Tone Valenčak, Prebold

Na življenje in smrt

Letošnja zima je hudo priza-dela divjad, zlasti srnjad, ki jo je kljub krmljenju mnogo poginilo. To žalostno stanje so povečali še klateči se psi. Zadnjega lova na prašiče 24. marca 1963 se za-radi službe nisem mogel udele-žiti, pač pa sem tisto pozno po-poldne šel s sinom v lovišče. V mraku sva stala na robu neke doline, ko zaslišiva močno loma-stenje in hropenje. Na kakih 60 metrov je mimo dirjala šibka srna in tik za njo velik pes, volč-jak. Sklepal sem, da srni že po-jemajo moči, ker se ji je pes ved-no bolj bližal in srna je obupno vekala. Zaradi nastale teme ni-sem mogel prav pomeriti in sem kar približno ustrelil. Pes se je naglo obrnil, opustil gonjo in kre-nil počasi nazaj. Streljal sem še drugič, a tudi brez uspeha. Ven-dar sem uspel, da sem s tem rešil srno gotovega pogina. Sklenil sem, da bom krvoloka zasledoval, dokler ga ne uničim. Naj bi tudi ostali tovariši lovci redno nadzo-rovali lovišče in takšnim škod-ljivcem dobro pomerili.

Slavko Zupančič, LD Slavnik

Mladi pišejo

Moj kragulj

Že kot desetletni deček sem šel z očetom večkrat na lov, a ker sem bil šolar, sem mogel le redko v naravo, kamor me je srce vle-klo z vsemi močmi.

Kadar mi je oče dejal, naj se pripravim, da grem z njim na lov, sem drhtel od veselja.

Nekoč sva z očetom odšla na lov v Groberjev vrh. Tam sva na moje presenečenje odkrila krag-uljevo gnezdo in oče je ugotovil, da so mladiči v gnezdu. Še sam sem se prepričal, ko sem zlezal v krošnjo ogromne hoje.

Z očetom sva se začudila, ko pokažem prvega, ki je bil že v perju, drugi pa še v mahu, rumen, kakor mlada goska, le kljun je imel črn in kremplje. Oče mi ni

dovolil, da bi ju vzel iz gnezda, temveč sva napravila zaklon in čakala polne 3 ure preden je priletel prvi kragulj s krtom v krempljih, ga v letu odvrget v gnezdo in odletel tako, da očetu ni uspelo streljati. Ko še čakava, se kmalu nekaj oglasi v zraku in drugi kragulj zafrfota nad gnezdom, da bi odletel, vendar ga je strel iz očetove puške prestregel. Ker drugega le ni bilo na spregled in sva morala domov, je oče zlezel do gnezda in oba mladiča prinesel živa.

Ko sva prišla domov sva opazila, da je manjši med potjo poginil. Večjega pa sem si prilastil jaz in zelo hitro sva se spoprijateljila. Najraje bi ga bil stalno nosil na rokah. Zelo hitro je zrastel in pričel letati. Ko se je prvič dvignil, sem bil prepričan, da ga ne bo nazaj. Letel je okrog vasi in sedel zopet nazaj poleg mene v travo. Ker me je bilo strah, da mi ne bi ušel, sem ga držal večinoma v kleti in le od časa do časa sem ga spustil, da se je sprostil. Nekoč mi pride na misel in vzamem mladega goloba iz gnezda na sosedovi hiši ter denem živega pred kragulja, da vidim, kaj bo storil. Na moje začudenje ga je pri priči napadel in ubil. Vse to sem seveda povedal očetu. Tako sem ga navadil, da je potem sam ubijal golobe, raztrgal jih pa ni. Z nepopisnim veseljem sem se ukvarjal s to veliko ptico.

Lansko jesen, ko sem ga neki dan nesel iz kleti, je na stopnicah stala sosedova deklica in zletel je na njo. Ta se je grozno prestrašila in oče ga je v jezi udaril, kar je bilo zanj usodno. Zelo žal mi je bilo zanj in čeprav je bil krvočni ropar, smo ga radi imeli, ker je bil ubogljiv, velik in zelo mogočen. Velikokrat je zletel zelo visoko in se kakor krogla s stisnjenimi perutmi spustil nazaj od koder se je dvignil. Zato mi je slika drag spomin na tega lepega ptica.

Janez Rus
Ravne na Koroškem

Ujel sem divjega mačka

Letošnja huda zima je prignala celo divjega mačka v Gorenjo vas pri Ribnici na Dolenjskem.

Dne 13. januarja ob desetih in dvajset minut sem šel v dvornico po lopato, da bi pred hišo odkidal sneg. Zaradi mraza sem si nataknil debele, usnjene rokavice. Kar zaslišim kokošje vreščanje in zagledam nizko žival, ki je morila kokoš. Nanjo sem planil z rokavicami na rokah in bil sem v prvem trenutku prepričan, da je dihur. Kmalu sem upotovil, da je divji maček. Spoznal sem ga po košatem repu. Močno sem

ga stisnil za vrat in poklical očeta. Odnese sva ga v vežo in ga položila na tla, kjer so domači začudeno ogledovali to pošast. Ker sem ga preveč tiščal za vrat je bil na pol mrtev in oče mu je nudil umetno dihanje. Kmalu si je žival opomogla, začela z nogami gibati in odprla oči. Kar nenkrat je skočila proti vratom, od koder je prihajala svetloba. Oče je stekel po zabojček in z njim pokril preplašenega mačka. Sedaj ga imamo zaprtega v kletki. Hranimo ga z mesom. Vsak dan ima precej občudovalcev, po-

sebnost otrok, maček pa odgovarja s pihanjem in tekanjem iz kota v kot.

Joško Klun,
Gorenja vas pri Ribnici na Dol.

Moj doživljaj na lovu

Moj oče je lovec, zato imam tudi jaz veselje do lova.

Kmalu po prvem juniju sva šla z očkom čakati srnjaka. Ravno takrat je očka kupil novo puško, pa je tudi mene zanimalo kakšen uspeh bo z njo. Ob peti uri sva odšla na gozdno jaso Orlek. Tam ima oče napravljeno visoko prežo. Po enournem čakanju na preži je prišel na bližnje mravljišče medved. Opazovala sva, kako spretno je prebiral jajčeca. Od grma do grma se je sprehajal kakke pol ure. Takrat sem videl prvič medveda podnevi in tako blizu. Ko je medved odcapljal, se je iz nasprotni smeri prikazal srnjak. Očka ga je dalj časa ogledoval, če je goden za odstrel. Med tem si je pripravil puško ter čakal, da se srnjak prav obrne. Ko počti, se srnjak zvrne v travo. Hitro sem splezal s preže ter stekel do srnjaka. Najprej sem si ogledal roge. Za menoj je prišel tudi očka, odlomil je dve smrekovi vejici in eno vtaknil srnjaku v globček, kar pomeni zadnji grižljaj, drugo pa sebi za klobuk. Očistil je srnjaka, potem pa sva ga na mopedu odpeljala domov.

V svoji sobi imam veliko zbirko srnjakovih trofej. Od vseh je ta najlepša.

Jože Fajfar, 5. r. osn. šole
Kočevska Reka

Lovska kinologija

IZ POROČILA

42. rednega letnega občnega zbora DLP, 16. III. 1963 v Ljubljani

Predsednik Vladimir Pleničar je pozdravil navzoče, posebej pa predsednika LZS dr. J. Benigarja, podpredsednika KZS dr. J. Lavriča, zastopnike posameznih organizacij in zastopnike LZ Ljubljana, Koper, Kranj, Murska Sobota, Krško in Gorica.

V imenu LZS je njen predsednik dr. Benigar v svojem govoru naglasil 42-letno pionirsko delo DLP, ki je nastarejše kinološko društvo v Jugoslaviji in ima največ zaslug za razvoj kinologije v Jugoslaviji. Za to uspešno delo je LZS odlikovala društvo z Redom I. stopnje za lovske zasluge, ki ga je izročil predsedniku društva.

Predsednik ZS dr. J. Lavrič je prav tako naglasil vodilno vzgojno delo društva DLP v kinologiji Slovenije in Jugoslavije. Zato je ZS odlikovala društvo z Redom I. stopnje za zasluge na kinološkem polju.

Predsednik je v svojem poročilu med drugim omenil zbor vseh posameznih sodnikov na Travnici gori, komemoracijsko svečanost za pok. dr. J. Lovrenčičem v Sodrašči ter spominsko slavlje v čast padlih partizanov na Travnici gori. Zbor je razpravljal o pravilniku za preskušnjo psov po krvnem sledu in izdelal minimalni program za preskušnjo psov.

Osvežitve krvi z uvozom in nabavo plemenjakov to leto ni bila zadovoljiva. Premajhna je bila tudi pridobitev sodnikov pripravnikov, ker je sodniški kader prešibak. Programske kinološke prireditve so bile izvršene. Z Redom I. stopnje za zasluge na polju kinologije sta bila odlikovana prof. dr. Jože Rant in Bogdan Sežun, Pavel Cvenkel pa z zlatim znakom KZS za požrtvovalno 10-letno tajniško delo.

V preteklem letu je bilo pregledanih in ocenjenih: 99 nem-

ških kratkodlakih ptičarjev (66 m, 33 ž), 9 žimavcev, 3 poenterji, 18 koker španjelov (9 m, 9 ž), 3 špringer španjeli (2 m, 1 ž), 6 breton epagnuelov (4 m, 2 ž), 1 madžarska viza — z odlično pozitivno oceno.

Osmih preskušanj se je udeležilo 87 lovskih psov od teh 74 nemških kratkodlakarjev.

V register mladih je bilo v preteklem letu vpisanih:

nem. kdl. ptičarjev 53 legel 141 m, 113 ž, nemških žimavcev 2 legli, 6 m, 5 ž; angl. setrov 3 legla 7 m, 3 ž, koker španjelov 19 legel, 59 m, 35 ž, špringer španjelov 5 legel, 14 m, 9 ž, breton epagnuelov 3 legla, 8 m, 8 ž.

DLP naj čimprej skliče sestanek vseh pasemskih organizacij, da ponovno prediskutirajo pravilnike in stavi predloge, o katerih naj razpravlja strokovni svet KZS s predlogom na IKS.

Zbor imenuje Franca Rebernika za častnega člana DLP.

Na volitvah je bil izbran dosedanji odbor. dr. Jože Rant

Bora — lastnik V. Pleničar

Tekme ptičarjev in tečaj za šolanje in vodstvo ptičarjev in španjelov v Krškem

Lovska zveza Videm-Krško si prizadeva, da bi vzgojila v svojih lovskih družinah dobre vodnike lovskih psov. Da ji je to že precej uspelo, so pokazali uspehi vodnikov, večinoma začetnikov na lanskim spomladanskim in jesenskih tekmah ptičarjev 5. maja in 20. ter 21. oktobra 1962.

Na tekme pripeljani psi — večinoma nemški kratkodlaki ptičarji — nekaj prav tipičnih epagnel-bretonov in en žimavec — so prav dobri predstavniki svojih pasem, dobre konstitucije — večinoma v dobri kondiciji in dovolj tipični ter vsi z dobro lovsko zasnovo. S temi psi so si lovci LZ Videm-Krško ustvarili pri-

merno vzrejno bazo, predvsem lepih in dobrih psic n. k. in ep. br. Tako bodo lovce, ki so še brez psov lahko oskrbeli z mladiči.

Ledina je zorana in vse priznanje zasluži, predsednik OLZ Videm-Krško Alojz Colarič in njeni odborniki Jože Jurečič, Oton Mihalič in Branko Medved.

Spoznanje, da ni lep in pravičen lov brez dobrega, šolanega psa, je pokazala velika udeležba na teoretičnem in praktičnem Zveznem tečaju v Krškem, za šolanje in vodstvo ptičarja in španjela, lani maja in septembra. Dosežki na tekmah, pa so pokazali, da je tečaj uspel.

Na spomladanski vzrejni tekmaji je tekmovalo 6 psov: 2 nemška kratkodlakarja, 3 epagneli in 1 žimavec.

Zasnova za delo na sledu nevidnega zajca se ni ocenjevala, ker ni bilo priložnosti za preskušnjo vseh psov v tej disciplini enakih pogojih. Zato je število točk za vrednost te discipline zmanjšana.

I. a 93 točk Ada (Učka) epagnel breton JRPEB 69, * 17. II. 1961; oče Adon JRPEB 45, mati Dina JRPEB 7, vzreditelj Franc Anžin, Zgornje Gameljne 27, lastnik in vodnik Franc Presker, Videm-Krško. (Nos 4, iskanje 3, stoja 4) telesna ocena: prav dobro.

I. b 92 točk Adon JRPEB 70, brat prejšnje — lastnik in vodnik Jože Spiler Videm-Krško (3, 3, 3); telesna ocena: prav dobro.

II. a 89 točk, Cveta Betnavska JRPKI 2574, nemška kratkodlaka * 18. V. 1961, oče Taso 2170, mati Astra 1532, vzreditelj Jože Rajh, Maribor, lastnik in vodnik Zvonko Kern, Vel. Podlog; (3, 2, 4); telesna ocena: dobro.

II. b 88 točk Tref JRPKI 2573 * 2. V. 1961, oče Pik Šmarnogorski 7491, mati Diana 1749, vzreditelj, lastnik in vodnik Franc Škofljanc, Brege (3, 3, 2); telesna ocena: dobro.

II. c 84 točk, As JRPEB 71, brat prvih dveh, lastnik Alojz Arko, Videm-Krško (4, 2, 2), telesna ocena: prav dobro.

II. d 82 točk, žimavec Črt Leščanski JRPOS 665 * 4. V. 1961, oče Hamo v. Saarforst 203, mati Esta v. Fürsteneck 496; vzreditelj Miloš Kelih, Lesce, lastnik Jože Jurečič in vodnik Sandi Bednaršek, Videm-Krško (3, 3, 2); telesna ocena: prav dobro.

Na spomladanski tekmi sta tekmovala 2 nemška kratkodlaka ptičarja — pes in psica.

I. 129 točk, As JRPKI 2510 * 17. V. 1960, oče Condor v. d. Schillerschule ZK 424/H/58, mati Esta 1871; vzreditelj Jože Ančik, Ljubljana, lastnik in vodnik Ivan Rojc, Žalec 196 (4, 3, 4), telesna ocena: prav dobro.

II. 90 točk, Diva JRPKI 2749 * 19. V. 1960, oče Arap Kamniški 373, mati Bistra 1373, vzreditelj Franc Sevshek, Maribor, lastnik in vodnik Martin Vučnjak, Sela pri Dobovi (4, 2, 2), telesna ocena: dobro.

Na jesenski vzrejni tekmi so bili psi, poleženi 1961 in sicer trije ptičarji, 1 nemški žimavec in 2 nem. kratkodlakarja. Vodnik enega je med tekmo odstopil.

Pohvalno priznanje in 144 točk je dobil nem. žimavec Črt Leščanski (ostale podatke glej v poročilu o spoml. tekmi). Pes je za praktičen lov že kar dobro uporaben; odpovedal je na vlaki s perjadjo, sicer bi dosegel II. oceno. V ločju brez race je šaril povoljno (2), prav dobro pa iz vode prinesel ustreljeno raco. Mačko je energično ustavljal (4). Ima dober nos (3), išče živahno (3), manjka mu še sistem (2), stoji dokaj trdno (3) in lepo nateza (4). Razen vzdržnosti pred zajcem (0) je v vseh drugih disciplinah dobil dobro in prav dobro oceno. Mlad vodnik-dijak je iz žilavega psa veliko napravil. Kar še manjka, bo še lahko nadoknadil.

Nem. kratkodlakar Boj — 111 točk — JRP 2572 pol. 26. aprila 1961, oče Iwan v. Hanstein JRP 1737, mati Toja JRP 2175, vzreditelj Vinko Robek, Dobruška vas, lastnik in vodnik Franc Molan, Videm-Krško. Telesna ocena: dobro. Dobro zasnovan pes je bil za tekmo premalo pripravljen. Ima dober nos (3), išče, stoji in nateza povoljno (2), izdelava obe vlaki (2 + 3), lepo donaša, davi mačko (2), odpove pa pri delu v vodi (0).

Poljske tekme se je udeležilo 10 psov: 7 nem. kdl. ptičarjev in 3 bretonski epagneli. Med tekmo so trije vodniki odstopili, ena psica je bila od nadaljnega tekmo-vanja izključena.

II. a 167 točk ep. breton As JRP 71 EB, lastnik in vodnik Alojz Arko, Videm-Krško (ostalo glej pod spoml. tekmo). Nos 4, iskanje 4, stoja 3, dobro šolan in zasnovan pes brez negativne ocene.

II. b 153 točk Ada JRP 69 EB, sestra prejšnjega, lastnik in vodnik Franc Presker, Videm-Krško. Nos 4, iskanje 3, stoja 4, v ostalih predmetih brez negativne ocene, dobro zasnovana in ubogljiva psica.

III. 123 točk nem. kdl. Adon (Tes) JRP 2571, * 6. avg. 1959, oče Iwan v. Hanstein JRP 1737, mati Ada Šmarješka JRP 1496, vzreditelj dr. Dušan Smolej, Novo mesto, lastnik in vodnik Franc Murko, Videm-Krško. Telesna ocena: dobro, nos 4, iskanje 3, stoja 3. Izvrstno zasnovan pes je brez šolanja izdelal obe vlaki (2 + 3) in

izven konkurence zadavil mačko (2) ter opravil vodno delo.

Pohvalno priznanje in 138 točk je dobila nem. kdl. Toja JRP 2175, * 20. V. 1959, oče Čap JRP 1173, mati Esta Šmarješka RMPKI 579; vzreditelj Janez Dolmovič, Vel. Mlačevo, lastnik in vodnik Jože Džurekovič, D. Preboje. Telesna ocena: prav dobro, nos 4, iskanje 2, stoja 3. Dobro šolana in vodena psica je odpovedala na vlaki perjadi (0), sicer brez negativnih ocen.

Pohvalno priznanje in 120 točk je dobila nem. kdl. Iskra JRP 2285, * 19. IV. 1960, oče Čap JRP 1173, mati Diana JRP 1749. Vzreditelj Franc Škoflanc, Brege, lastnik in vodnik Viktor Račič, Skopice 50. Telesna ocena: dobro, nos 4, iskanje 3, stoja 3, sicer dobro zasnovano psico ima vodnik malo v roki; odpovedala je tudi na vlaki perjadi.

Pohvalno priznanje in 101 točk je dobila nem. kdl. Diva JRP 2749 (ostalo glej pri spoml. tekmi), nos 4, iskanje 2, stoja 2; psico je imel vodnik spomladi bolje v roki, odpovedala je tudi na vlaki perjadi. H koncu naj še enkrat pohvalim vodnike zato, ker znajo »dobiti« pa tudi »zgubiti« brez negodovanja.

Bogdan Sežun

POROČILO

o oceni psov ptičarjev v Kopru

ki jo je organizirala Lovska zveza Koper za vse vrste lovskih psov, pod vodstvom kinološkega referenta, Franca Štibilja. Ocenjevanje se je pričelo ob 9. uri in se je končalo ob 16. uri. Pse ptičarje je ocenjeval sodnik Pavel Cvenkel in sodniški pripravnik Mirko Confidenti, oba iz Ljubljane. Navzoča sta bila tudi predsednik LZS dr. Jože Benigar in predsednik DLP Vladimir Plečniar.

Ptičarjev je bilo privedenih 28 in to 18 nemških kratkodlakih, 8 nemških žimavcev in 1 epagneul breton. Od psov so bili večina poleženi 1962; le 5 psov 1961. Ocenjenih jih je bilo 21. Sedem psov, poleženih 1962 ni imelo standardne višine. Vodnikom se je svetovalo, da odstopijo in naj jih prihodnje leto ponovno pripeljejo na oceno.

Ocene:

	Nezad.	Zados.	Dobr.	Pravd.	Odl.	Neocen.	Skupaj
Nemš. kratdl. ptičarji	—	2	7	1	2	7	19
Nemš. žimavci	—	—	6	—	2	—	8
Epagneul bretoni	—	—	—	—	1	—	1
Skupaj	—	2	13	1	5	7	28

Prireditve je bila ob zelo slabem, deževnem vremenu in zato je bilo tudi ocenjevanje močno otežkočeno. Kljub temu pa je bila disciplina vodnikov dobra. Proti ocenam ni bilo pritožb. V splošnem je bil pasji material zadovoljiv, le kondicija posameznih psov bi bila lahko boljša. Zobovje je bilo razen v dveh primerih, v redu. En pes je zaradi enostranskega kriptorhizma dobil vzrejno prepoved.

Zahvaljujemo se kinološkemu referentu Francu Štibilju za vso skrb in požrtvovalnost, da je kljub težkočam obdržal to prireditve na višini.

Pavel Cvenkel,
sodnik

PRIJAVLJENE PARITVE

LOVSKI PSI

Resasti jazbečarji:

Tora JRJri 216, bila na tekmi — Boj Udenboršt JRJri 141, bil na tekmi, leglo bo 7. VI. 1963. Vzreditelj Albin Korošec, Kozina 2/b.

Kokeršpanjeli:

Ira Soška JRŠK 361 — Roki JRŠK 337, leglo bo 9. VI. 1963. Vzreditelj Viktor Herfort, Ljubljana, Kosovelova 5.

Heda Črnuška JRŠK 373 — Bis Dravograjski JRŠK 339, bil na tekmi, leglo je bilo 30. IV. 1963. Vzreditelj Gvido Počivavšek, Trbovlje.

Inka Soška JRŠK 413 — Roki JRŠK 337, leglo bo 25. VI. 1963. Vzreditelj inž. Ivan Šmit, Kamnik, Tunjiška 21.

Ria Zagajska JRŠK 321 — Robi JRŠK 248, bil na tekmi, leglo bo 5. VI. 1963. Vzrediteljica Marita Oblak, Ljubljana. Roška 21.

Špringeršpanjeli:

Ada JRŠŠ 95, bila na tekmi — Boj Podrakitniški JRŠK 87, bil na tekmi, leglo bo 3. VI. 1963. Vzreditelj Lovska zveza Celje.

Brina JRŠŠ 99 — Boj Podrakitniški JRŠŠ 87, bil na tekmi, leglo bo 1. VI. 1963. Vzreditelj Lovska zveza Celje.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Džina JRPki 2839, bila na tekmi, leglo bo 16. VII. 1963. Vzre-

ditelj Fric Zorzini, Slovenjgradec, mi — Bojko JRPki 2824, Glavni trg 17.

Bistra JRPki 2916 — Sano Fužinski JRPki 2332, bil na tekmi, leglo je bilo 7. V. 1963. Vzreditelj Alfonz Mazlu, Ptuj, Trubarjeva 4.

Alba JRPki 2619 — Asi JRPki 2604, leglo bo 3. VI. 1963. Vzreditelj Gabrijel Škibin, Sežana, Sejmška 6.

Ana JRPki 1227 — Cil JRPki 2103, bil na tekmi, leglo je bilo 2. V. 1963. Vzreditelj Jože Ban, Lokev 103, pošta Divača.

Lida JRPki 1344 — Bojko JRPki 2824, bil na tekmi, leglo bo 4. VI. 1963. Vzreditelj Alojz Bohan, Trbovlje, Opekarna 35.

Nemški žimavci:

Lola Jelenška JRPri 523 — Car Polenski JRPri 687, leglo bo 25. VI. 1963. Vzreditelj Jože Selan, šola LM Podutik.

Stella v. d. Steiermark JRPri 225 — Aras JRPri 837, bil na tekmi, leglo bo 7. VI. 1963. Vzreditelj dr. France Lokar, Ljubljana, Hradskega 45.

Hanoveranski barvarji:

Hexe v. Hochreichardt JRBH 35 — Elch von Hemmelberg, vpis v JR v teku, leglo je bilo 13. V. 1963. Vzreditelj Zavod za gojitev divjadi »Rog« Kočevje.

Lovski terierji:

Bara Sladkogorska JRLT 1015 — Ravs Gorički JRLT 1380, leglo bo 5. VI. 1963. Vzreditelj Franc Repše, planinski dom »Vinko Paderskič«, pošta Brusnica.

Drzna Sladkogorska JRLT 538, bila na tekmi — Hanko von Otscherhof JRLT 885, bil na tekmi, leglo bo 21. VI. 1963. Vzreditelj Matko Goršek, Sladki vrh, pošta Šentilj.

Bistra Ivanovška JRLT 763 — Džon JRLT 1684, leglo je bilo 18. III. 1963. Vzreditelj Lovska družina Apače.

Rina Gorička JRLT 764 — Džon JRLT 1684, leglo je bilo 23. IV. 1963. Vzreditelj Viktor Gaber, Murska Sobota, Grajska ulica 11.

Dasda JRLT 1093 — Dante Baltia JRLT 1661, leglo je bilo 7. V. 1963. Vzreditelj Leo Juh, Prevalje 81.

Braki jazbečarji:

Bela JRBj 1131 — Brik JRBj 903, bil na tekmi, leglo bo 25. VI. 1963. Vzreditelj Anton Štajer, Vase 2, pošta Medvode.

Žika JRBj 1139 — Bor JRBj 916, leglo je bilo 30. V. 1963. Vzreditelj Matija Jež, kmet, Gradišče št. 27.

Gibka Savinjska JRBj 582 — Tomi JRBj 839, bil na tekmi, leglo bo 20. VI. 1963. Vzreditelj Jože Novak, Grosuplje 20.

Bina JRBj 1098 — Bruno JRBj 1378, leglo je bilo 15. V. 1963. Vzreditelj Franc Primošič, Tržič, Čevljarska 4.

Alka JRBj 1116, bila na tekmi — Arno JRBj 769, bil na tekmi, leglo je bilo 30. IV. 1963. Vzreditelj Franc Hiršl, Trbovlje, Zavska 4.

Lepa JRBj 870 — Cemer Brinogorski JRBj 553, leglo je bilo 22. V. 1963. Vzreditelj Alojz Fijavš, kmet, Stranice 22.

Cita JRBj 1049 — Bor JRBj 877, leglo bo 10. VI. 1963. Vzreditelj Drago Pelko, Krmelj 6.

Bora JRBj 918 — Eno JRBj 889, bil na tekmi, leglo je bilo 17. V. 1963. Vzreditelj Alojz Tratnik, Idrija, Staneta Rozmana 1/9.

Jada JRBj 1348 — Miško JRBj 676, bil na tekmi, leglo je bilo 22. V. 1963. Vzreditelj Jože Ivančič, lovski čuvaj gojitvenega lovišča »Rog«, Mozelj 18 pri Kočevju.

Dijana JRBj 1095, bila na tekmi — Ciko JRBj 1212, bil na tekmi, leglo je bilo 11. V. 1963. Vzreditelj Hinko Sernc, Šmartno na Pohorju.

Dinja JRBj 1071 — Bor JRBj 916, leglo bo 10. VI. 1963. Vzreditelj Jože Šček, Manče, p. Vipava.

Bina JRBj — Eno JRBj 889, bil na tekmi, leglo je bilo 31. V. 1963. Vzreditelj Jože Loboda, Lazze 10, pošta Dol pri Ljubljani.

Beka JRBj 884, bila na tekmi — Bun JRBj 975, leglo je bilo 21. IV. 1963. Vzreditelj Franc Letnik, Trbovlje, Kešetova 4.

Astra JRBj 681 — Dari JRBj 1126, leglo je bilo 25. V. 1963. Vzreditelj Janez Jereb, Dol. Prekopa 42, p. Kostanjevica na Krki.

Resasti istrski goniči:

Dona Javorniška JRGri 801 — Brkič JRGri 800, leglo je bilo 7. V. 1963. Vzreditelj Anton Mala-vašič, Praprotno brdo 8, p. Rovte.

Bistra JRGri 1111 — Biser JRGri 1074, leglo bo 18. VI. 1963. Vzreditelj Ivan Polis, Lokev 70.

Vesna JRGri 973, bila na tekmi p. Divača.

Ari JRGri 972, leglo bo 9. VI. 1963. Vzreditelj Jože Ban, Lokev št. 103, p. Divača.

Lida JRGri 1029 — Belin JRGri 1043, leglo je bilo 23. III. 1963. Vzreditelj Henrik Stražisar, Rakek, Pot v Dele 6.

Bistra JRGri 1044 — Aron JRGri 820, leglo bo 3. VI. 1963. Vzreditelj Janez Plut, Loka 28 pri Črnomlju.

Kratkodlaki istrski goniči:

Paza JRGki 3285 — Razor Travnogorski JRGki 2045, bil na tekmi, leglo bo 23. VI. 1963. Vzreditelj Andrej Milavc, Planina pri Rakeku.

Bistra JRGki 2979, bila na tekmi — Diko JRGki 2968, bil na tekmi, leglo je bilo 3. V. 1963. Vzreditelj Lovska družina Velike Lašče.

Norma Travnogorska JRGki 3124, bila na tekmi — Ari JRGki 3475, leglo bo 10. VI. 1963. Vzreditelj Lovska družina Ribnica.

Fini JRGki 2871 — Nazor Travnogorski JRGki 3564, leglo bo 2. VI. 1963. Vzreditelj Lovska družina Dobrepolje.

Biba JRGki 1667 — Gonči JRGki 3290, leglo je bilo 17. IV. 1963. Vzreditelj Jože Koren, Polščica 10, pošta Popolščica.

Breda JRGki 1669, bila na tekmi — Gonči JRGki 3290, bil na tekmi, leglo je bilo 26. V. 1963. Vzreditelj Ivan Kokošin, Šentjanž 12, pošta Rečica ob Savinji.

Posavski goniči:

Cita JRGp 2263 — Rek JRGp 2241, leglo je bilo 14. V. 1963. Vzreditelj Mirko Koprivc, Zagorje, Trboveljska cesta 2.

Divna JRGp 2261 — Capek JRGp 2253, bil na tekmi, leglo bo 17. VI. 1963. Vzreditelj Lovska družina Kajuh, Škofja vas.

Bela JRGp 4451 — Bor JRGp 4501, leglo je bilo 17. V. 1963. Vzreditelj Franc Zupan, Loke 47, pošta Zagorje ob Savi.

Beba JRGp 4450 — Brani JRGp 3206, leglo je bilo 15. V. 1963. Vzreditelj Franc Grajsar, Trbovlje, Franca Fakina trg 14.

Balkanski goniči:

Biba JRGb 3640 — Ari JRGp 1968, bil na tekmi, leglo bo 11. VI. 1963. Vzreditelj Lovska družina Velike Poljane, pošta Ortnek.

Kinološka zveza Slovenije

PRIJAVLJENE IN ZAŠČITENE PSARNE

»RAŠIŠKA« za terierje, lastnik Franc Milek, Ljubljana, Zofke Kvedrove 24.

»ROŠKA« za goniče, jamarje in brake jazbečarje, lastnik Lovska družina Mala gora, pošta Stara cerkev pri Kočevju.

»ŠKEDENJSKA« za ptičarje, lastnik Alfonz Mazlu, Ptuj, Trubarjeva cesta 4.

Kinološka zveza Slovenije

Po lovskem svetu

Lov na volkove s hrti

Srečko Lapaine

Po končanem dnevnem delu sem se pod večer stalno sestajal s svojimi sodelavci v pisarni, za delo drugi dan. Ko smo poslovna vprašanja uredili, se je pričel razgovor, kakor navadno, o lovu.

Povod je dal moj pes hrt, ki mi ga je pred meseci podaril prijatelj Kirgiz Musabaev in ki sem ga dal v dresuro mojemu sodelavcu znanemu ljubitelju psov. Psu je bilo ime Gzdar, po naše bi nekako rekli posrečen. Pri pomenku je bil navzoč tudi upravnik Orskega oddelka ekspedicije za nakup konj, bivši veleposestnik iz Orlovške gubernije in po vsej guberniji znani »borzjatnik«. Rusko ime za hrta je borzoi in od tukaj tudi ime borzjatnik. Ime mu je bilo Turasijevič. Posebnost tega resnega, skromnega, tihega moža je bila, da je bil brez levega ušesa.

Ker sem po strani zvedel, da je zgubil svoje uho na lovu na volkove, sem ga kar naravnost vprašal, pri kateri priložnosti je prišel ob uho. Možakar se mi malo nasmehne in pove: To je bilo menda v hudi zimi 1908. Snega je nanoslo čez poldrugi meter in mraz je tako pritiskal, da so padale ptice z drevja. Tudi volkovi so se pojavljali prav v vaseh. Taka zima je pa tudi najprimernejša za lov na volkove s hrti.

Pri hiši smo še od starega očeta držali vedno cel trop hrtov, kajti ta lov nam je bil vsem veleposestnikom vedno najljubši. Posebnost tega lova je, da mora lovec upleniti živega volka in prinesiti tudi še živega domov. In tako sem nekega sončnega jutra sedel s hlapcem na konja v spremstvu dveh hrtov, izvežbanih za lov na volkove.

Bil je jasen zimski dan. Svež pršič, ki ga je nanoslo prejšnjo noč, je bil moj najboljši voditelj, kajti vsak sled, na katerega smo naleteli, je bil svež.

Nismo dolgo iskali, ko smo prišli na svež volčji sled ki je držal proti gozdu in dalje v gozd.

Ker je bil meni kakor hlapcu poznan vsak kotic okrog moje domačije, sem takoj prevzel od hlapca drugega hrta, ki ga je vodil in mu naročil, naj počaka kake pol ure na mestu in naj nato prične s prečkanjem gozda. Ker to ni bil njegov prvi lov na volkove, sem bil prepričan, da bo

svoj posel prav dobro opravil ter pritisnil volkove iz gozda na plano. Sam sem se pa s hrtoma odpravil na drugo stran gozda, kjer sem predvideval, da bodo volkovi izstopili. Poiskal sem si prostor, kjer sem bil v smeri gozda dobro prikrit in z razgledom v polje.

Takoj, ko sem slišal, da hlapec že lomasti po gozdu, sem velel enemu hrtov, naj skoči k meni v sedlo. To pa zaradi tega, da je imela žival lepši razgled. Ni trajalo dolgo, ko je iz gozda planil par volkov. V trenutku je bil pes na tleh, drugega sem v trenutku oprostil z jermena in že smo se zapodili za volkovi.

Hrt, ki je bil v sedlu in je prvi videl volkove, je bil zaradi nekaj prednosti prej pri volkovi. Spretno se je vrnil med oba in jih počasi razdvojil. Med tem jih je dohitel tudi drugi hrt in tako je tekel volk med dvema hrtoma, medtem ko se je drugi volk nekam zgubil. Lepo izravnana hrta sta se vedno bolj bližala z obeh strani bežečemu volku in kakor na povelje sta hkrati zagrabila volka z obeh strani za vrat. To je najkritičnejši trenutek lova, ko se psa tako približata volku. Večkrat se zgodi, da v tem kritičnem trenutku volk prej zagradi hrta kakor hrt volka, ki psa zadavi. Zato nosijo vsi hrti pri volčjem lovu na vratu kovinast verižni ovrtnik s centimeter dolgimi bodicami.

Psa sta krepko držala volka za vrat in stalno manjšala brzino, hkrati pa pritiskala volčjo glavo k tlom. Ker sem v pogonu s konjem zaostal na nekaj sto korakov, sem dohitel volka, ko je bil ta že ustavljen in je ležal na tleh med obema hrtoma. Skočim s konja, potegnem iz žepa leseni čep in zajašem volka. Ko sem sedel na volka, sta naučena psa takoj popustila volka. Ko sem bil pri tem, da sunem volku čep v gobec, se ta vzdigne na sprednje noge in me bliskovito šavsne po ušesu. Ne glede na ta volčji izpad sem porinil volku čep v gobec in ga na vratu krepko privezal. Obrnem se še na volku in z vrvico prevežem zadnji volčji nogi. Tako je pravilo pri tem lovu.

Napaka moja je bila, pripoveduje dalje Tarasijevič, da sem zajahal volka preveč zadaj. Če bi bil sedel samo za ped bliže h glavi, bi se volk ne mogel opreti na sprednji nogi in jaz bi še danes imel svoje uho. Res je, takrat sem bil še mlad in šola mi je bila predraga, kajti pozneje v svojem življenju sem pri volčjem lovu imel vedno ta primer v mislih in nikdar več mi ni spodletelo.

To pripovedovanje nas je tako navdušilo, da smo sklenili tudi v okolici Orska organizirati lov na volkove s hrti. Res je, da moja psica Gzdar še ni bila dokončno izšolana in je imela za seboj le nekaj posrečenih lovov na dolgouhce in tudi svojo prvo lisico je že prav spretno zadavila. Na lovu na volkove pa še ni bila. Pa se spomnim, da ima Kirgiz Musabaev, ki mi je hrta podaril, svoje izvežbane hrte na volkove in k njemu sem

poslal sla s prošnjo, naj pride na zavod, da se pogovorimo o organizaciji skupnega lova na volkove.

Že drugi dan se je možak javil in dogovorjeno je bilo, da ob ugodnem vremenu pričnemo z lovom takoj v nedeljo.

Težko smo vsi čakali nedelje. Okrog devete ure se je pojavil Musabaev v družbi še dveh jezdecev in enim hrtom. Ko je videl moje razočaranje na obrazu, da je pripeljal samo enega psa, mi je takoj segel v besedo: Namenoma, mi pravi, sem pripeljal samo enega psa, zato je pa moja najboljša psica. Ker je ona mati vaše psičke Gzdar, sem mnenja, naj jo ona tudi vpelje v delo z volkovi. Sicer pa je psica Ita nešteto krat sama zadavila volka.

Srečanje Ite in Gzdar, to je matere in hčerke, je bilo zares ginjaivo. Gzdar je naravnost ponorela. Vsa je bila iz sebe in poljubljanja na gobček in radostnega cviljenja in skakanja ni hotelo biti konec.

Ker pa Kirgizi pri tem lovu vedno s sekiro pokončajo na pol zadavljenega volka, sem prosil Tarasijeviča, naj nam in Kirgizom pokaže ruski način lova, ki predvideva uplenitev živega volka.

Zaradi tega smo posadili Tarasijeviča na najboljšega mojega konja, ki so mi ga podarili Kirgizi, ki so služili v ekspediciji. Ta konj je na dirkah tri leta po vrsti odnesel prvo nagrado.

Enajst jezdecev nas je krenilo ta dan na lov, katerega smo se razen Tarasijeviča in še enega mojih sodelavcev Krušinskega in Kirgizov, prvič udeležili.

Vodili so nas Kirgizi. Komaj smo predirjali kakih deset kilometrov, ko se nam pokaže na obzorju jezdec. Musabajev mi takoj pove, da je rano zjutraj poslal dva svojih pastirjev na izvidnico, da nam ne bo treba preveč kolovratiti po stepi. Ko smo se sestali s pastirjem, je v nekaj besedah gospodarju pojasnil, kje je našel sled in kje domneva, da tiči volk. Sedaj je prevzel vodstvo lova Tarasijevič, kateremu se je še pridružil mladi Kirgiz, ki je vodil Ito.

Ker je bilo treba konje štediti, smo se po stepi pomikali v koraku. Kako nepozaben je tak jutranji sprehod po beli stepi, kjer se sonce poigrava z milijardami bleščečih snežnih kristalov. Smer smo držali k snežni gmoti daleč pred nami. Ta gmota se je pozneje pokazala kot s snegom zasut grm saksaula. Saksaul je edino grmičevje v širni stepi, ki tu uspeva. V zemji ima deset metrov in več mogočne korenine, da sploh more živeti in te korenine so razen kizjaka (na soncu posušeni iztrebki živine) edinstveno kurivo aulov. Tarasijevič in mladi Kirgiz s hrtoma sta bila kakih 200 korakov oddaljena od grma, ko se iz njega v divjem begu zapraši volk.

Spuščena psa se v velikanskih skokih zapodita za volkom. Razdalja med volkom in hrtoma se vidno manjša. Ko začuti volk, da sta psa že v neposredni bližini, se upre s sprednjima no-

Sarplanina 1962

Foto A. Markič, Zagreb

gama v sneg, se prekopicne, se takoj zopet pobere in se v divjem diru spusti pravokotno na prvotno smer. Ne tako hitro sta se mogla ustaviti hrti in preden sta psa spremenila smer, je bil volk že nekaj sto korakov pred njima. Psa je očividno ta volčja ukana razjarila, ker sta v velikanskih skokih manjšala razdaljo med volkom in seboj. Že po nekaj minutah sta psa imela volka med seboj kakor v škarjah. Že se mu je Ita približala na pol metra razdalje. Še ogromen, dobro premišljen skok in že mu je psica zasadila zobe v vrat. Skoraj hkrati je tudi Gzdar popadla. Ker smo mi jezdec precej zaostali za hrtoma in volkom in sem vedel, da se zadeva konča vsak trenutek, sem ustavil konja in z daljnogledom opazoval konec boja. Zdelo se mi je, da visi volk po spopadu s prednjima nogama v zraku, tako silen je bil ugriz psov. Psa sta tekla že umerjeno in vedno počasneje, hkrati sta pritiskala glavo volka k snegu. In ko sta se psa ustavila, je ležal volk med njima z telesom in z glavo v snegu. V tem trenutku skoči Tarasijevič s konja in v nekaj korakih je bil že na volku. Tudi Kirgiz je bil že pri psih. Ves spopad in povezava volka je trajalo morebiti le pol minute. Videl sem pa, da je moral Kirgiz psico naravnost odtrgati od volka, da je omogočil Tarasijeviču volka povezati. Na pol zadavljena odrasla volkulja je ležala pred nami v snegu. Pse smo morali zopet oprčiti,

mirovala nista, ker je bil volk le še živ. Natančno smo opazovali, kako je Tarasijevič opravil svoje delo. Volk je imel v gobcu kakih dva cm debel in 20 cm dolg lesen čep, tako da sta bili čeljusti popolnoma razkrceni. Od čepa sta bili ob strani obeh čeljusti k vratu napeti in dobro pritrjeni vrvici. Razen tega je bil volk trdno privezan tudi za zadnji nogi.

Ves ta pogon je trajal komaj slabi dve uri. Vendar smo v tem kratkem času predirjali kakih 20 kilometrov.

Ker je bil čas še zgoden, konji skoraj nič utrujeni, psa pa naravnost bojovito razigrana, smo se odločili, da se še malo pomudimo v stepi. Razporedili smo se v razmaku jezdec od jezdec po kakih 150 korakov, oba jezdec s hrtoma zadaj na krilih in tako smo se pomikali po stepi. Skoraj polno uro smo se tako sprehajali po stepi ne da bi naleteli na divjad. Kar se na levem krilu oglasi Kirgiz, ki je vodil Ito, in nam nekaj kriči. Hkrati smo videli, kako se Ita žene proti vzpetini pred nami. Tudi Tarasijevič je že spustil Gzdar in psica je hitela v ogromnih skokih proti materi. Čeprav nismo vedeli, zakaj gre, smo pognali konje za hrtoma in Kirgizom. Na vzpetini smo pred seboj na 800 korakov zagledali Ito in pred njo — lisičko. Ustavil sem konja in prijel za daljnogled. Stepna lisica ali kakor jo Rusi imenujejo korsak je veliko manjša od naše lisice, saj revica doseže komaj meter dolžine, od katere je dobra tretjina rep. O tej lisički bom kasneje več povedal. Ko pogledam ogromno psico Ito, ki teče skoraj vzporedno z lisičko, se mi zdi, da se hoče poigrati z lisico — kakor mačka z miško. V tem trenutku se pripodi tudi Gzdar. Oba hrt sta vzela lisičko v svojo sredino in tako lagodno dirjala z lisičko, kakor da se zabavajo.

Nenadoma se Ita približa lisički in bliskovito šavsne po njej, jo dvakrat dobro strese ter vrže v zrak. Mislim, da je lisica padla že mrtva v sneg. Takoj nato pograbi Gzdar lisico, jo nekajkrat strese in vrže v zrak. Vsi, ki smo od daleč opazovali dogodek, smo imeli vtis, da je Ita namenoma čakala z napadom na lisičko, dokler se ji ni približala Gzdar. Tu pa je takoj pokazala svoje znanje in hčerka je natančno ponovila materin zgled.

Ko sva se z Musabaevim bližala k hrtoma, ga vprašam kdo je mladi, izvrstni jezdec in smeli lovec, ki vodi Ito? Z nekakim zadovoljstvom mi pove, da je to njegov najmlajši sin Ahmed.

Revico lisičko je imel Ahmed že privezano k sedlu. Pri pregledu smo ugotovili, da je imela na dveh krajih zlomljeno hrbtenico in vsa rebra polomljena. Tako ogromno silo imajo hrti v čeljustih. Lisička je poginila že takoj po spopadu z Ito.

Ko je sonce lezlo počasi k zatonu, smo se počasi obračali proti domu. Na vsak način smo hoteli prihodnje dni ponoviti še nekajkrat ta nad vse zanimivi lov. Tarasijevič je visoko cenil

spretnost Ite in menil, da bi bila Ita pač najboljši učitelj za mlado Gzdar.

Ko se tako pomenjukujemo in pomikamo proti domu, se je kar na lepem znašel pred našimi konji dolgouhec, ki se je na vse kriplje trudil, da bi bil čim dalje od nas. Revežu zadeva ni uspela. Spuščena hrt sta že drvela za njim. Ko je Ita dohitela zajca, smo opazili, da ni napravila niti ene kretnje, da bi zajca zadavila. Prepustila je napad hčerki Gzdar dobro vedoč, da v siroti zajcu ni nobene nevarnosti. Že prvi ugriz Gzdar je končal življenje dolgouhca.

Po tako uspelem pogonu smo se vračali domov izredno dobre volje. Nekaj dni kasneje sem se po kosilu odpravil s Tarasijevičem in dreserjem Gzdar, Krušinskim, na zajčji lov. Krušinski je bil namreč mnenja, da mora Gzdar stalno trenirati, da bo v boljši formi za prihodnji lov na volkove.

Komaj smo kake pol ure brskali v neposredni bližini zavoda po stepi, ko dvignemo zajca. Krušinski takoj pokliče Gzdar v sedlo in ji pokaže zajca, ki ga je hrt takoj ugledal. Naj omenim, da imajo hrti odlične oči, prav tako dober sluh, le nos je slab.

Spuščena Gzdar skoči raz sedlo in že se požene za zajcem. Tudi mi smo zapodili konje za hrtom. Po nekaj minutah je bil hrt že pri zajcu. Ko začuti revež, da se mu bliža smrt, se obupno požene na stran, se prekopicne v sneg, se takoj pobere in jo ubere kolikor ga noge neso naravnost proti nam.

Gzdar je zajca zgrešila in ga preskočila. Preden se je psica v svojem zaletu ustavila, je bil zajec že mimo nas. Krušinski takoj odpokliče hrtu in mu veli skočiti v sedlo, se obrne proti zavodu in pokaže psu zajca. V trenutku je bila Gzdar zopet za zajcem. Zajec je imel med tem gotovo že kilometer prednosti, ker je bežal na življenje in smrt. Tudi mi smo pognali konje v največji galop. Gzdar je zajca neverjetno hitro dohitevala in zavodsko poslopje, ki je bilo obdano z vrtom in vrt ograjen z leseno izrezljano grajo, se nam je vse bolj bližal. Zajec jo ubira naravnost proti ograji in išče zavetja za ograjo. Mogoče je dolgouhec že kdaj na vrtu obiral zelje.

Gzdar je še samo kakih sto korakov za zajcem in zajec tudi nima več kakor kakih sto korakov od ograje. S tesnobo opazujemo, kako se manjša razdalja med ograjo in zajcem ter med zajcem in hrtom. Razdalja je vsako sekundo manjša, in zdi se nam, da je Gzdar že pri zajcu. Odpokličite Gzdar, zakličem Krušinskemu. Ta zažvižga psu. Prepozno. Pes ne sliši piščali.

Zajec nam je na mah izginil izpred oči in takoj nato slišimo gluh udarec, ko je Gzdar zadela z glavo ob ograjo in se na mestu zgrudila. Ko smo pridirjali s konji do ograje, je dala Gzdar z nogami zadnje znake življenja od sebe. Zlomila si je vrat... S smrtjo Gzdar so se za nas vse končali pogoni hrtov na volkove.

Iz lovske organizacije

Ali je tak način lova pravilen?

Letni občni zbori lovskih dru-
žin so za nami. Letos nismo ob-
ravnavali odstrelnega plana za
leto 1963/64. Zaradi izredne zime
leži po gozdovih, zlasti po osojnih
grapah še mnogo snega, zato ni
bilo mogoče najti še vse poginule
divjadi in niso še skopneli snež-
ni plazovi, v katerih se nahajajo
žrtve zime. Posledice zime se bo-
do dokončno pokazale tedaj, ko
bo oslajena divjad prešla na ze-
leno, svežo pašo, kljub pravočas-
no napolnjenim solnicam. To so
glavni vzroki, da se plan odstrela
ni sestavil pred občnimi zbori
lovskih družen.

Z zbranimi podatki bomo po-
tem ugotovili dejanski spomla-
danski stalež. Tega bomo primer-
jali z ugotovitvami pri opazova-
njih v lovišču. S pomočjo tako
zbranih podatkov bomo izdelali
letni plan odstrela, malo pred pri-
četkom lova na srnjaka. Področ-
na lovska zveza letos ne bo odo-
bravala planov odstrela, ker je
letos to delo prepustila lovskim
kolektivom. Koliko bodo posa-
mezne lovske družine kos tej va-
žni nalogi, bo pokazala bodoča
praksa.

Na področju lovske družine
Krekovše-Idrija tako kot v so-
sodenjih lovskih družinah, bodo v
tem letu nekoliko manjši odstrel
zaradi navedenih vzrokov. Zaradi
letošnje bolj pozne pomladi se bo
tudi srnjad kasneje prebarvala.
Zato se bo lovopust na srnjaka
podaljšal najmanj za petnajst dni.
Skrajšali bomo tudi lovno dobo.
Vprašanje je, kako bomo spričo
tega mogli v naših hribskih lo-
viščih izvršiti plan odstrela. V
več lovskih družinah prideta za
odstrel povprečno dva kosa sr-
njadi na člana. Med članstvom
pa prevladuje starost nad 45 let.
Manj starih je le kakih 25 %. Za-
to pride na te mlajše člane do
90 % letnega odstrela. Kako naj
pa imenujemo lovca, ki v eni lov-
ski sezoni odstrela 10—15 in celo
17 kosov srnjadi? Imam občutek,
da je takim lovcem glavno stre-
ljanje, ne glede na dnevni čas,
na lovsko pravilen strel in pred-
hodno oceno. Pri tem tudi ne po-
mislijo na zastreljeno in zgublje-
no divjad. Sicer ima tudi naj-
boljši lovec včasih smolo pri stre-
lu, toda mrharji so streljači, ki
imajo divjad za tarčo strelskih
vaj iz katere teče rdeča nedolžna
kri kot njihov glavni namen in
cilj.

Venčeslav Štraus

Kako smo krmili srnjad v hudi zimi

V 16-letnem obstoju LD Semič
ni bilo besede v našem glasilu.
Veliko bralcev bo morebiti mne-
nja, da v Beli Krajini sploh ni
hudih zim. Navadno so res bolj

mile, zato je pa bila zadnja bolj
ostra. Snega smo imeli nad 70 cm,
tako da je bila posebno srnjad
zelo ogrožena. Najprej smo upo-
rabljali za krmljenje srnjadi se-
no, pa se ni obneslo. Jelenjad je
še nekam sprejela to hrano, sr-
njad pa le malenkost. Spoznali
smo, da se srnjad predvsem za-
nima za svežo hrano, to je omela
in bršljan. Na razne načine smo
ga spravili z drevja več tisoč ki-
logramov in srnjad je takoj pri-
jela, pa tudi jelenjad in zajci, da
smo imeli kar dovolj dela s tem
krmljenjem.

Predvsem se moramo zahvaliti
upravi K. G. P. Črmošnjice, ki
nam je dala za en dan dva para
konj, da so napravili gazi po lo-
višču in 9 delavcev, da so pri-
pravljali omelo in bršljan. Tudi
KZ Črnomelj je priskočila na po-
moč s svojimi ljudmi. Za to plem-
enito delo vsem toplja zahvala!

Po temeljitem pregledu lovišč
smo ugotovili, da ni bilo nobe-
nega pogina divjadi zaradi zime.
Zgubili pa smo pet srnjadi kot
žrtve klatačih se psov volčjakov.
Navada tukajšnjih kmetov je, da
kadar gre kdo od hiše, vzame s
seboj psa v gozd, na polje ali v
vinograd in tam dela pes škodo
na divjadi. Če pa kakšen član
obračuna s takim psom, je pa
najhujša zamera. Sklenili smo, da
bomo tudi v bodoče na ta način
krmili t. j. z omelo in bršljanom.
Sedaj smo oskrbeli solnice. Srnjad
in jelenjad sta zelo mršava. Skr-
beti bomo morali, da bo v lovišču
mir, da si bo divjad opomogla.

Er. Kovač,
LD Semič

Člani LD Toplče pred svojo novo lovsko kočo

Foto P. Adamič

Lovski dom LD Muta — uspeh dveletnega dela članov

LD »Peca« Mežica je na Koroškem prva razvila svoj lovski prapor v počastitev 20. obletnice naše ljudske revolucije, skupaj s SZDL v okviru proslave Dneva vstaje, 22. julija 1962. Prapor je okrašen z 11 trakovi, 93 zlatimi in 113 srebrnimi žeblički in z vgraviranimi imeni darovalcev. Razvil ga je starešina sosednje LD M. Čurin in ga izročil v varstvo družinskemu praporščaku. Starešina domače lovske družine je pa v pozdravnem govoru med dru-

gim orisal njen razvoj in napredek v 12 letih njenega obstoja.

Mirko Skudnik,
Mežica 202

V LD Nova vas

Bloška planota je znana pokrajina burje in snega. Kadar razsaja burja, gre mrz do kosti. To območje ca. 6000 ha ima LD Nova vas pri Rakeku, ki šteje 22

H krmišču

članov. Glavna divjad sta srnjad in jelenjad. Mimo tega je tudi nekaj zajcev, jerebic, lisic in medvedov, s katerimi se večkrat srečajo lovci ali pa tudi kmetje, ki imajo opravke v gozdu. V 1955 je družina začela vzgajati fazane, a navzlic trudu in stroškom, ni uspela. Neuspehu je prav gotovo največ kriva mrzla planota in preveč roparic. Zato se je družina odločila za energično zatiranje lisic ter so jih lovci ustrelili 64. Ta uspeh je bil posebno pomemben v tej hudi zimi, ker bi sicer lisice naredile v lovišču ogromno škodo. Mimo pokončevanja lisic pa so lovci skrbeli za krmišča in so prvo krmilnico postavili poleti 1962, poleg solnic. Te pa niso bile vse obiskovane. Sliki kažeta krmilnico in sledove okoli nje. To zimo se je na krmišču hranilo nekaj jelenjadi, kakih dvajset srnjadi in nekaj zajcev. V oko-

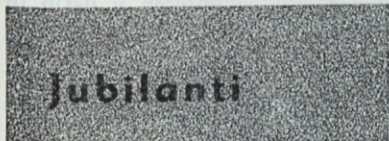

Praporščak LD »Peca« Mežica se zaobljublja

lici krmilnice ni bilo poginule divjadi. Zato bo družina postavila še več krmilnic. V kritičnih dneh je bilo položene po 40 kg suhe črne detelje in mačkin rep ter zdrobljen divji kostanj. Objednena pa je mnogo jelovega mladja. Člani so krmili tudi v drugih predelih lovišča, kamor so s pomočjo kmetov donášali hrano s konji. Kljub dolgi hudi zimi so do sedaj našli le tri kose srnjadi, raztrgane od psov v bližini naselij, en kos pa od lisic.

Ivan Turk,
LD Nova vas

Profesor Franc Mravljak, 80 let! Član LD Grmada Celje, njen častni član in dolgoletni starešina, odlikovan z Znakom za zasluge in Redom za lovske zasluge II. stopnje. Njegovo rodno zeleno Pohorje ga je priklenilo na naravo in divjad, ki ji je kot gojitelj in vzorno pravičen lovec posvečal vso skrb in delo. Zavedal se je, kaj vse je potrebno, da se naša slovenska lovišča očuvajo. Neutrudno je stal v prvih vrstah ustanoviteljev Slovenskega lovskega društva in na čelu slovenskih lovcev na Štajerskem pred prvo svetovno vojno in dalje do druge in vse po osvoboditvi. Toda končno so mu leta narekovala počitek, da je prepustil utrto pot mlajšim. Navzlic častitljivi starosti pa je čvrst in veder, z neuničljivo dobro voljo, saj lahko z zadoščenjem gleda na uspehe svojega plodovitega in velikega dela v lovski organizaciji. Dragi France, vsi lovci LD Grmada Celje Ti ob tem jubileju enodušno kličemo, še na mnoga leta z željo, da bi bil vedno med nami!

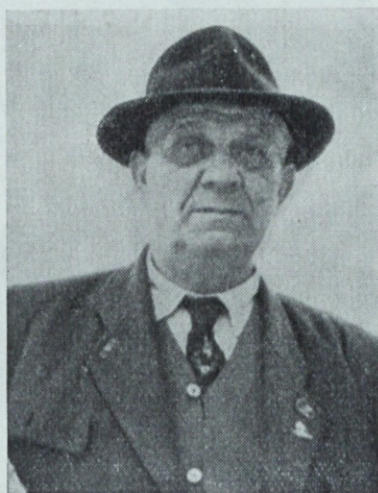
Člani in lovski tovariši

Josip Bajc 80 let, član LD Laze in njen ustanovitelj, ki je v svojih 60 lovskih letih razen v Sloveniji lovil v Istri, Dalmaciji, Vojvodini in Črni gori, je prava kraška korenina, doma iz Bukovja pri Postojni. Vedno se še udeležuje vseh lovov in vseh akcij družine, nobena pot mu ni pretežka, ne ustavita ga niti slabo vreme niti mraz, ne zamudi nobenega posveta ali prireditve. Skromen, discipliniran, odkrit in zvest tovariš in družabnik, v vsakem pogledu vzor lovskim tovarišem, ki ga tudi primerno spoštujejo in cenijo. Častitljivemu jubilaru od srca želimo, da ostane še dolgo tako veder in čil med nami in da bo še naprej užival radosti lova in spokojnost blage življenjske jeseni.

Še na mnoga zdrava leta!

Člani LD Laze

Franc Pesjak 70-letnik, eden najbolj zaslužnih članov LD Jesenice, njen ustanovitelj in dolgoletni starešina, častni član, lovski veteran, odlikovan z Znakom

za zasluge. Kljub invalidnosti še vedno med najaktivnejšimi člani družine in s svojimi bogatimi lovskimi skušnjami nepogrešljiv tovariš in vodnik mladim lovcem. Vzornemu in uglednemu tovarišu, jubilaru želimo, da ostane še dolgo veder in zdrav v naši lovski družbi in da bo še mnogo let užival na lovskih pohodih pod njegovimi ljubljenimi Karavanami!

LD Jesenice

Franc Podvinski, 85 let! Član LD Globoko, njen ustanovitelj, dolgoletni starešina, njen častni član in odlikovanec za zasluge, ki si jih je stekel z 61.letnim delovanjem v lovski organizaciji in pri vzgoji več lovskih generacij, vedno zaveden, mož na mestu skozi viharje obeh svetovnih vojn in okupatorskih strahot. Izseleni in partizani se očeta Podvinskega s hvaležnostjo spominjajo za njegovo neustrašeno in požrtvovalno pomoč. Še vedno veder in zdrav se včasih še udeleži lova, da je v družbi lovcev in bliže divjadi. Častitljivemu lovskemu tovarišu želimo mirno in srečno življenjsko jesen v krogu njegove in lovske družine še mnogo let!

M. Lepšina, — LD Globoko

Anton Pernat 75-letnik, član in častni član LD Dravograd — s posebnim »Priznanjem« — je lovec že 50 let in bil v predvojnih letih zakupnik koroških lovišč v okolici Dravograda ter je z njimi mnogo let vzorno in napredno upravljal. Ob vdoru okupatorja je moral med prvimi v pregnanstvo. Po vrnitvi iz bratske Srbije si je obnovil razdejani dom in se z vsem srcem lotil obnove lovišč. Vrata njegovega do-

ma so se ponovno na široko odprla zeleni bratovščini in še danes se ob njegovem sodelovanju vrše vsi posveti, občni zbori in sploh vsi lovski sestanki pod njegovo gostoljubno streho. Ni starejšega lovca v Mežiški, Mislinjski in Dravski dolini, ki bi jubilara ne poznal kot odličnega lovskega tovariša, prežetega z delom za lovstvo, za kar je bil tudi odlikovan z Znakom za zasluge. Uglednemu jubilaru in priljubljenemu lovskega tovarišu iskreno čestitamo ter mu želimo, da bi ga njegov mladeniški korak vodil še dolga leta v ljubljeno naravo.

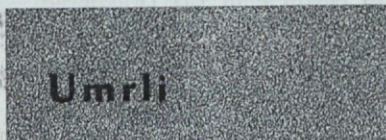
LD Dravograd

Vinko Primožič, član LD Vitanje je ob svoji **65-letnici** že pol stoletja lovec in je bil za svoje delo v lovstvu odlikovan z Znakom za zasluge. Kot gozdar se uspešno udejstvuje tudi v gozdarstvu. Delovnemu in požrtvovalnemu jubilaru čestitamo in mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Lovski tovariši
LD Vitanje — E. K.

Jožetu Fonu osemdesetletniku, članu LD »Jelovica in njenemu častnemu članu iskreno čestitamo k jubileju in mu kličemo še na mnoga zdrava in srečna leta!

J. Strgovšek, starešina
LD »Jelovica«

Umrli

Ivo Letnik član LD Trbovlje, vzor lovca in tovariša, 54 let.

Jože Potočar član LD Mirna peč, trideset let lovec, 56 let.

Saljive

Pri lovskem omizju

M. pripoveduje, da je prišel na nekaj korakov k srnjaku, ki je ležal.

D. mu ugovarja, češ da je lovsko pravilno, da srnjak v ležišču **sedi; leži** šele, ko je ustreljen. Po živahni debati se M. poslovi: Lahko noč, grem v posteljo — sedet.

A. K.

Oj ta lovska poštenost!

V lovišču LD »Čaven« se je nekega vetrovnega decembrskega popoldne vračal kmet-lovec s polja domov. Ko je prišel v bli-

žino moža, ki je imel kužka, se je lovec malo zdrznil in po ovinu zavil v vas. Kmalu pa se je vrnil s puško, pogledal naokoli, če je sam in čez čas je odjeknil strel, dolgouhec pa se je zvalil iz loža. Brž ga je odnesel malo vstran, ga zagrebel v steljo in počasi krenil proti domu. Mož, ki je prej opazoval lovca, je pritekel in videl še od daleč lovca, da se s puško, praznih rok oddaljuje. Vendar je začel stikati po okolici in je odkril nekaj kosmov dlake in prazen zajčji lož. Zato je vzel za pomoč svojega kužka in kmalu sta iz stelje potegnili še toplega zajca. Zastonj je potem v mraku lovec iskal svoj plen v listju in vohljajal tudi po hišah, če bi zavohal kako pečenko. Toda »pošteni najditelj« je bil iz sosednje vasi, od koder pa zajčji dah ni segel do »pravičnega lovca«.

Nande

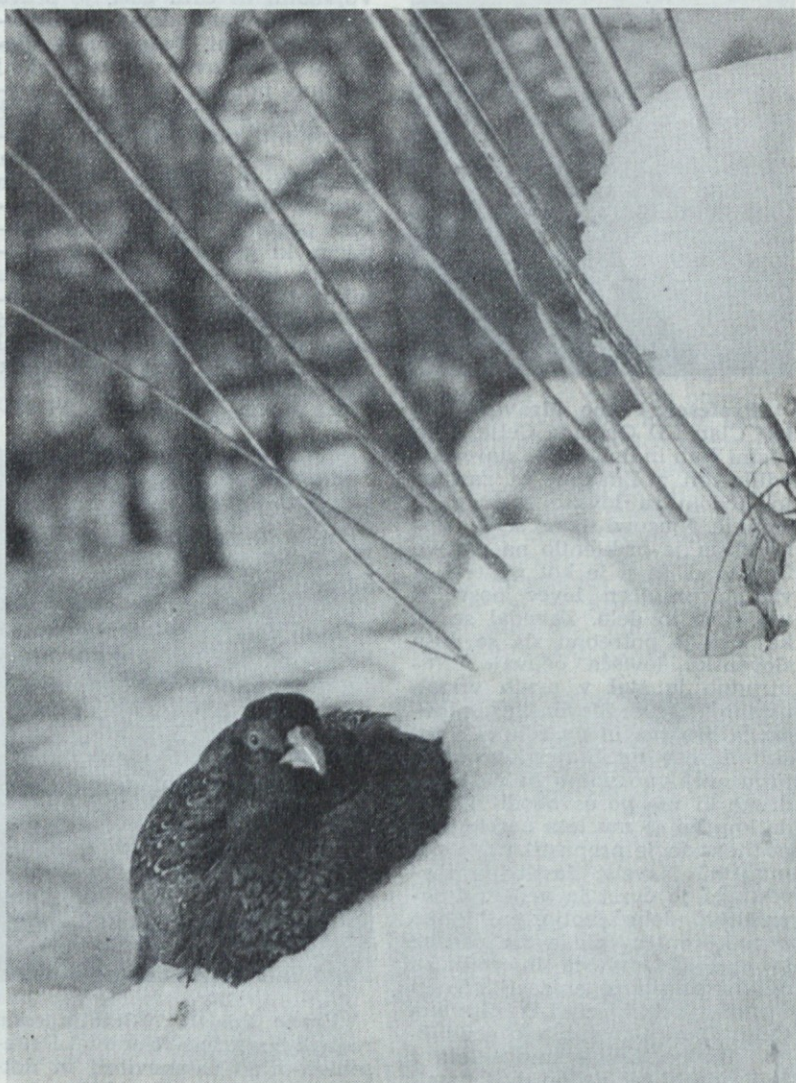

Foto R. Cenčič